

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské sociální práce

Bakalářská práce

V Olomouci, 23. března 2022

Šárka Kokořová

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské sociální práce

Mezinárodní sociální a humanitární práce

Šárka Kokořová

Sít' pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Skoupilová

V Olomouci ve dne 23.3.2022

Šárka Kokořová

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat své vedoucí za její čas a zpětnou vazbu k bakalářské práci. Také bych chtěla poděkovat celé své rodině a svému snoubenci za jejich velikou podporu při psaní bakalářské práce a během studia. Děkuji Vám za to, že při mně stojíte v obtížných chvílích mého života. Také bych chtěla poděkovat své kamarádce za velkou podporu při psaní bakalářské práce.

OBSAH:

| | | |
|-----|---|----|
| 1 | Rodiče samoživitelé..... | 13 |
| 2 | Životní podmínky v okrese Cheb a v Karlovarském kraji..... | 18 |
| 3 | Síťování (networking) | 25 |
| 3.1 | Druhy síťování | 25 |
| 3.2 | Profesionální síťování v sociální práci | 27 |
| 3.3 | Příklad dobré praxe síťování v sociální práci v okrese Cheb | 29 |
| 4 | Metody sociální práce se samoživiteli | 33 |
| 5 | Metodologie výzkumu | 38 |
| 6 | Cíl výzkumu | 39 |
| 7 | Popis respondentů..... | 40 |
| 8 | Sběr dat a postup zpracování výzkumu | 42 |
| 9 | Limity výzkumu | 44 |
| 10 | Výsledky výzkumu | 45 |
| 11 | Diskuse..... | 57 |
| | Závěr práce..... | 61 |
| | Seznam literatury | 65 |
| | Seznam grafů..... | 70 |
| | Anotace | 71 |
| | Klíčová slova:..... | 71 |
| | Annotation..... | 71 |
| | Keywords: | 72 |

ÚVOD

Cílem mojí bakalářská práce je zmapovat síť pomoci v okrese Cheb, která pomáhá rodičům samoživitelům řešit problémy každodenního života. Je důležité zmapovat síť podpory pro rodiče samoživitele v okrese Cheb, **protože v menších městech okresu nemají samoživitelé možnost takové nabídky organizací, služeb, institucí atd....** Pocházím z města Aš, které se nachází v okrese Cheb. Zde chybí služby, organizace a instituce, které by mohly rodičům samoživitelům pomoci. Ve městě se nachází jen Dům sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní. Další organizace nebo služby sice rodičům samoživitelům s tíživými situacemi mohou pomoci, ale nezaměřují se přímo na ně jako na primární cílovou skupinu. Důvodem, proč jsem si vybrala pro bakalářskou práci právě téma zaměřené na samoživitele je, že **rodiče samoživitelé měli vždy můj velký obdiv**, jak situaci ať už ekonomickou, psychickou nebo sociální zvládají nebo se spíš v některých případech snaží zvládat. Chtěla jsem pro ně **zmapovat síť pomoci v okrese Cheb, protože si myslím, že zde mnoho odborníků chybí.** Chtěla bych **po dokončení bakalářské práce, tuhle síť zviditelnit, tak aby rodičům samoživitelům poskytla mapu** organizací, které jim mohou v okrese Cheb pomoci. **Okres Cheb by tak měl možnost rozšířit škálu služeb pro samoživitele.**

V teoretické části mojí bakalářské práce se v první kapitole práce zaměřuje na vysvětlení pojmu samoživitelé. Zaměřuje se, jak na otce, tak matky, protože genderová vyrovnanost v této problematice je pro mne důležitá. Vysvětluje příčiny vzniku neúplných rodin. Ve druhé kapitole práce uvádí životní podmínky v Karlovarském kraji a okrese Cheb, kde je zahrnuta ekonomika a domácnosti, ekonomicky aktivní obyvatelé, školská, sociální a zdravotnická zařízení, dále systém sociálního zabezpečení v ČR, programy státní finanční podpory, včetně procesních kroků k jejich vyřízení. Ve třetí kapitole se věnuji metodám sociální práce, které by se daly využít při práci se samoživiteli. Uvádí dvě možnosti „case management“ a „případovou konferenci.“

Chtěla bych zde uvést, že jsem zjistila, že v okrese Cheb je jen velmi málo organizací, služeb, které se zaměřují přímo na pomoc rodičům samoživitelům. Jedinou aktivní službou je v této době **Nádech v Chebu**, který ale ani sociální službou není a je **zapsaným spolkem. V Aši je Domov sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní, který spadá pod Farní charitu Aš a azylový dům Betlém v Chebu, který je pod Diecézní charitou Plzeň.** Služby se zaměřují na samoživitele obou pohlaví, ale například azylový dům v Aši je jen pro ženy. Proto si v práci pokládám otázku **PROČ je zde tak málo organizací, služeb pro rodiče samoživitele**, které

se přímo zaměřují na ně, jako na cílovou skupinu. **Co potřebuje okres Cheb** pro zvýšení pomoci pro rodiče samoživitele, **co zde schází a co samoživitelé vyhledávají.**

V praktické části využívám kvalitativní výzkum, který je založený na **polostrukurovaných rozhovorech s odborníky pracujícími v okrese Cheb, kteří se se samoživiteli setkávají.** V rozhovorech **zjišťuji, jaká je síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb.**

Teoretická část

1 Rodiče samoživitelé

Bakalářská práce v první kapitole popisuje rodiče samoživitele. Popisuje je proto, že jsou hlavními aktéry bakalářské práce a klade si potřebu je definovat. Pro rodiče samoživitele existují následující definice jako osamělí rodiče, jediní rodiče nebo také neúplné rodiny či rodiny s jedním rodičem. Bakalářská práce zde uvádí definice pro pojem rodič samoživitele, matky samoživitelky a otce samoživitele. Dále zde popisuje specifika pro matky samoživitelky a zároveň specifika pro otce samoživitele.

Například zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře §7. Uvedený zákon definuje pojem rodiče samoživitele jako: osamělé rodiče, kteří jsou pro účely tohoto zákona rodiče svobodní, ovdovělí nebo rozvedení, pokud tedy nežijí s druhem či družkou. K družce či druhovi se jako k posuzované osobě přistupuje, jen pokud žije s oprávněnou osobou alespoň tři měsíce. Za osamělého rodiče se však nepovažuje rodič, který žije v registrovaném partnerství. Tento zákon definuje osamělé rodiče, kteří mají nárok na státní sociální podporu. (*zákon č. 117, §7*)

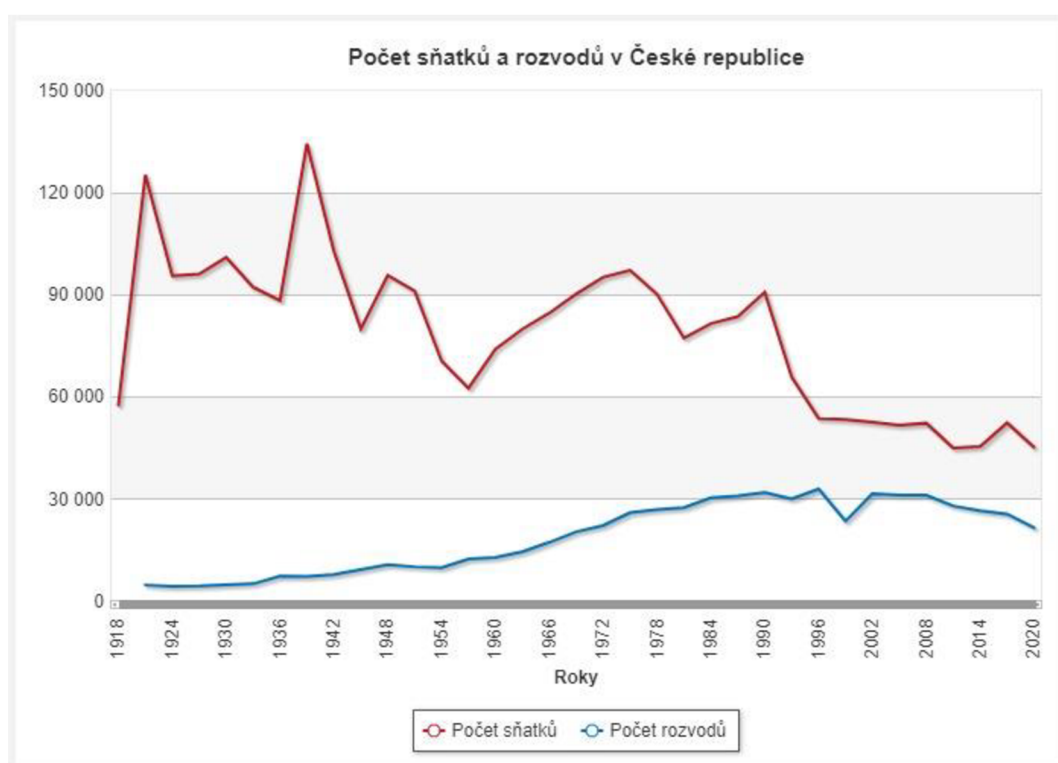
Ze zahraničních zdrojů lze uvést definici například autorky Maressa Brown dle Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD): rodiče samoživitelé jsou osoby, které žijí alespoň s jedním biologickým nebo adoptovaným dítětem. Tyto rodiče mohou být rozvedeni, ovdovělí, jakkoli odloučení, svobodí nebo se nikdy nevzali/nevdaly či nežijí s partnerem/ partnerkou. Rodiče samoživitelé čelí mnohdy jiným standardům než ostatní nebo odlišným očekáváním a tlakům. (*OECD dle Brown, Parents, 2019, [online]*)

Dle uvedených definic je rodič samoživitel na svoje děti sám, bez partnera nebo partnerky. Příčinou neúplnosti rodiny mohou být následující důvody. Může to být smrt jednoho z partnerů, vážná dlouhodobá nemoc, která znemožňuje rodiči aktivně se starat o rodinu a být její součástí, také v tom může hrát roli závislost nebo rodič nemá zájem být součástí rodiny a rodinu opustí. Jedna z častých příčin je rozvod rodičů.

Dle autorky Zuzany Lhotkové, která píše na webových stránkách Česko v datech, že až v roce 1950 byl uzákoněn rozvod v Československu jako jediná možnost rozpadu manželství. Rozvod v této době sice umožňoval vzdát se manželských povinností a povoloval oddělené bydlení, ale stále tohle manželství trvalo, protože nebyl povolen další sňatek. Proto existovala

tzn. rozlučka, která nový sňatek umožňovala. Rozvody a rozluky se však staly častější a více přijímané společností po druhé světové válce. (Lhotáková, *Česko v datech*, 2016, [online])

Autor David Marek uvádí, že: častějším návrhatelem rozvodu jsou v dnešní době ženy. Je tomu tak ve dvou třetinách případů. V tomto ohledu postoupila i emancipace, před více než šedesáti lety také ženy podávaly návrh na rozvod, ale bylo tomu tak jen v 55 % případů. Ve více než 40 % případech jsou rozvody bezdětné a jen 3 % jsou rozvody s jedním či dvěma dětmi. Jedná se i o extrém, a to například v roce 1950 bylo rozvedeno dohromady 7 manželství s 10 a více dětmi. Lidé se v ČR rozvádějí zhruba jednou a z toho první rozvody jsou 80 % případů ve všech věkových skupinách. (Marek, *Česko v datech*, 2016, [online])



Graf 1 Český statistický úřad, sňatky a rozvody v České republice, ze zdroje: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/snatky-a-rozvody>

Například podle Českého statistického úřadu: „V první polovině 50. let 20. století končila rozvodem desetina manželství. Hranice 30 % byla poprvé překonána v roce 1975. V období 2005–2010 rozvodovost v celkovém trendu stagnovala na úrovni 47–50 %. Historické maximum, 50 % manželství končících rozvodem, bylo zaznamenáno v roce 2010. Nicméně do roku 2012 došlo k poklesu zpět na úroveň z počátku nového tisíciletí, přesněji na hladinu 44 %.” (ČSÚ, *sňatky a rozvody*, [online])

Neúplné rodiny trpí mnoha problémy, které způsobují právě to, že je v rodině jen jeden z rodičů. Jednou z tíživých situací může být hlavně stránka ekonomická, která mnohdy ovlivňuje i další problémy neúplné rodiny. Děti v takové rodině mohou čelit různým obtížným situacím, a to například tomu, že se jim zhorší známky ve škole, začnou mít více konfliktů s rodiči, ve škole, ve volnočasových aktivitách, budou mít špatnou docházku, protože jsou méně pod dohledem rodiče... Takových problémů může mít dítě spoustu a samozřejmě je to individuální záležitost. Stejně jako to může být individuální záležitost u rodičů. Přesto některé těžké situace, znaky či problémy mohou mít s jinými samoživiteli podobné. Například osamocený rodič může být často smutný a osamělý, protože nemá dalšího dospělého, se kterým by sdílel a řešil každodenní starosti rodiny. Celá odpovědnost, péče o děti, výdělek a živobytí leží na jednom jediném člověku. Často mají rodiče různé rituály či postupy, kterých se drží, aby vše zvládali. (*encyclopedia of children's Health, [online]*)

Rodiče samoživitelé často organizují svoji vlastní síť pomoci, která je jistí v případě potřeby. Proto se práce zaměřuje na zmapování právě této pomocné sítě, protože ta je pro rodiče samoživitele důležitá. Rodičem samoživitelem se může stát, jak žena, tak i muž. Proto se zde bakalářská práce zaměřuje jak na matky samoživitelky, tak na otce samoživitele. Každý z nich může mít dost podobné potíže, ale také má své specifické problémy, které musí sám řešit.

Matky samoživitelky

Matky samoživitelky stejně jako otcové samoživitelé mohou sdílet něco společného, ale také se mohou v leccm odlišovat, jak je již výše uvedeno. Také společnost na ně může nahlížet z jiných úhlů pohledu.

Například *Campion, M.J.* v knize *Ireny Sobotkové-psychologie rodiny* píše, že: Rodiny s osamělými matkami můžeme rozdělit do tří skupin s pohledem podle společenských postojů k nim. První skupinou jsou tedy matky samoživitelky, kterým manžel zemřel. Společenský postoj k vdovám s dětmi je tolerantní a litující, protože ženy si za tohle postavení nemohou samy. Druhou skupinou žen jsou ženy s dětmi z rozpadlých vztahů, postoj vůči nim je různorodý. Na jednu stranu je společnost obviňuje, moralizuje za to, že neudržely vztah kvůli dětem i přesto, že nebyl uspokojujivý. Na druhou stranu je podle společnosti lepší takový vztah ukončit právě kvůli dětem, aby se netrápily a žily s rodiči rozděleně v klidu. Třetí skupinou jsou ženy, které záměrně chtějí být svobodné. Děti mají s mužem, se kterým

nikdy nepočítaly jako s otcem nebo si dítě adoptují, vezmou do pěstounské péče nebo podstoupí umělé oplodnění. Společnost již svobodné matky nevnímá negativně, počet takových žen narůstá. (*Campion dle Sobotkové, 2007, s.128-129*)

V pozici matky samoživitelky se žena může ocitnout z následujících příčin.

Bakalářská práce rozděluje způsoby samoživitelství u žen na dvě následující kategorie.

- **SAMOŽIVITELKA NEDOBROVOLNĚ – Nedobrovolnou** samoživitelkou se ženy stávají v případě, že ovdoví, rozvedou se, partner či partnerka od nich odejdou. Odejdou z důvodů, že buď nemají zájem být součástí rodiny nebo si najdou někoho jiného... Partneri často nevědí o svých dětech, protože matky se s nimi například od početí dítěte neviděly. (*fertility smarts, single mother by choice, 2018, [online]*)
- **SAMOŽIVITELKA DOBROVOLNĚ – Dobrovolnou** samoživitelkou se žena stane z vlastní vůle. Chce se o své dítě starat zcela sama. Důvody proč se ženy chtějí stát matkami bez partnerů nebo partnerek se liší, ale motivace bývá podobná. Jedna z nich může být zvyšující se věk a touha mít dítě, dokud je to biologicky možné. Další z důvodů může je ten, že nepotkaly partnera, se kterým by chtěly mít dítě. Příčiny, proč se ženy ocitnou v pozici matky samoživitelky není mnoho. Jednou možností je dárcovství spermatu. Druhou je adopce nebo i pěstounská péče. Pokud jde o dárce spermatu může žena využít spermobanku, online komunity nebo své osobní kontakty. (*fertility smarts, single mother by choice, 2018, [online]*)

Otcové samoživitelé

V Česku jsou otcové samoživitelé, kteří se stejně jako matky samoživitelky potýkají s mnohými obtížemi. Samoživitelství otců může být zapříčiněno například úmrtím matky, dlouhodobé nemoci matky, matka opustí rodinu nebo při rozvodu muž dostane dítě či děti do své péče.

Dle autora Peter Ballnik, který ve své knize s názvem otcem i po rozvodu píše, že otcové jsou pro své děti nenahraditelní, neboť pro ně reprezentují především bezpečí, ochranu před hrozbami z okolí. Poskytují dětem také návod či vodítka pro tvorbu jejich vlastního budoucího života, plánů a představ do budoucna. Pokud otec svoje děti utvrzuje v jejich identitě a je pro ně oporou, má o ně zájem, stará se o ně, tímto jim umožňuje rozvinout se v sebehodnocení a seberealizaci jich samých. (*Ballnik, 2012, s.23*)

Autorka Irena Sobotková ve své knize psychologie rodiny píše, že pro otce samoživitele, který odjakživa splňuje roli otcovskou v úplné rodině, může být těžké najednou převzít roli i matky. Otcům chybí intimní ženské zkušenosti s dítětem. Muži často nemají přehled o tom, co dítě potřebuje z projevů, které vysílá. Nemá takovou praxi v péči o děti a zvládnání domácích prací jako je například úklid, oblékání, příprava jídla a dětí do školy a také přehled o všech mimoškolních aktivitách dětí a další... Častým problémem otců samoživitelů může být osamělost a odpovědnost za všechny aspekty jeho rodiny. (Sobotková, 2007, s.135)

Od padesátých let dvacátého století značně pokročili, dříve byli spíše otcové, kteří materiálně zabezpečili rodinu a starali se o disciplínu a pořádek v domácnosti. Avšak již v této době se u otců rozvíjela větší emocionalita. Nyní v dnešní době však otcové postoupili dál a to tak, že jsou mnohem více láskyplnější, něžnější a starostlivější, co se týče jejich dětí. Otcové teď dávají i více najevo své emoce veřejně. (Ballnik,2012, s.25)

Například jak píše Risman, J.B. ve své studii *Intimate relationships from a microstructural, perspective: men who mother*: muži zvládnou pečovat o děti stejně jako ženy. Záleží na jejich osobnosti, historii, okolnostech, finančním zabezpečení a na podpůrné síti kolem nich. Mají jiný styl rodičovství než ženy, ale děti se mohou cítit stejně spokojeně jako v péči matky. (Risman dle Sobotkové, 2007, s.135)

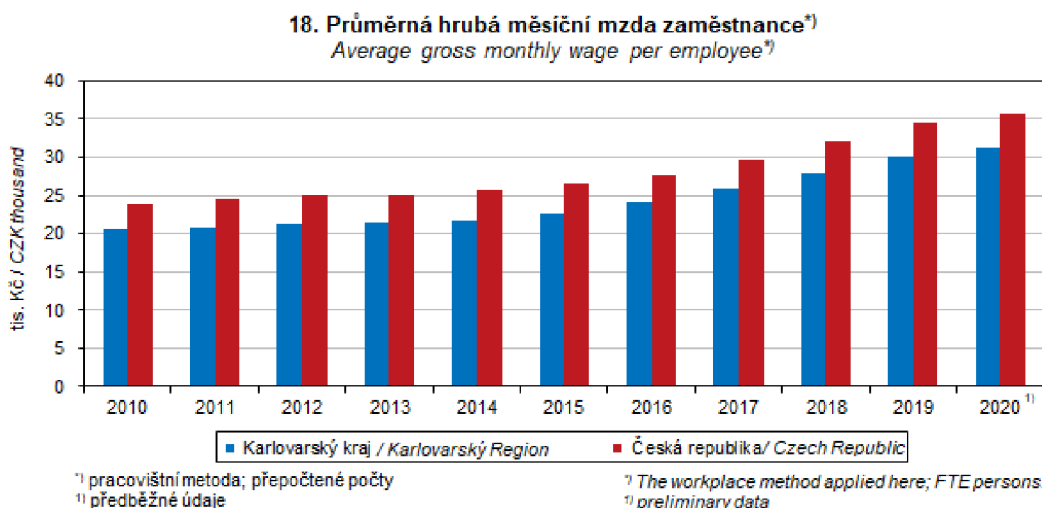
2 Životní podmínky v okrese Cheb a v Karlovarském kraji

Zajistit kvalitní životní podmínky pro sebe a své děti je mnohdy velmi náročné pro úplné rodiny, natož pro rodiče samoživitele. V této části se práce zabývá životními podmínkami v okrese Cheb a v Karlovarském kraji. Okres Cheb je nejzápadnějším v Česku s 91576 obyvateli. Je to okres v Karlovarském kraji. Karlovarský kraj má 294 707 obyvatel. (ČSÚ, *obyvatelstvo v Karlovarském kraji v 1. čtvrtletí 2019, 2019, [online]*)

Bakalářská práce uvádí v této kapitole informace o životním podmínkách proto, aby uvedla do kontextu, jak se v okrese Cheb neúplným rodinám žije. Práce se zaměřuje na životní podmínky rodičů samoživitelů v okrese Cheb z pohledu ekonomické, sociální a zdravotní stránky což se týká i sociálního zabezpečení.

Ekonomika a domácnosti v Karlovarském kraji

V této části práce popisuje ekonomiku a domácnosti Karlovarského kraje, protože v uvedeném kraji se nachází okres Cheb, o kterém bakalářská práce píše. Uvádí zde popis proto, že si klade za důležité uvést zde informace o ekonomice a domácnostech v Karlovarském kraji, protože tyto situace se týkají samoživitelů. Samoživitelé často řeší finanční záležitosti své rodiny.



Graf 2 Český statistický úřad, průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance, ze zdroje: <https://www.czso.cz/csu/czso/grafy-16nori9um0>

Podle ČSÚ ze statistické ročenky Karlovarského kraje pro rok 2021 dělá počet domácností pro rok 2020: 127.754 domácností s podílem na ČR 2,9 %.

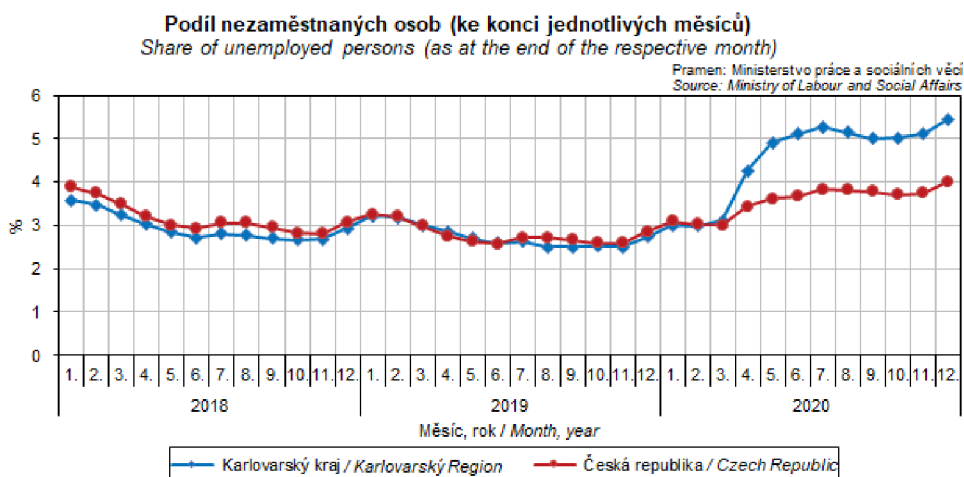
Z toho vyplývá, že průměrný roční čistý peněžní příjem na osobu je 208.608 Kč. Podíl osob ve skupině podle čistého měsíčního příjmu na osobu:

- do 6000 Kč je 5 %,
- od 6 001 Kč do 8 000 Kč to dělá 3,3 %,
- od 8 001 Kč do 10 000 Kč je 10,7 % osob,
- od 10 001 Kč do 12 000 Kč je 7 %,
- od 12 001 Kč do 15 000 Kč to je 16,3 % osob,
- od 15 001 Kč do 20 000 Kč je 31,2 % osob,
- od 20 001 Kč do 30 000 Kč to je 18,1 %,
- od 30 001 Kč do 50 000 Kč to je 8,1 % osob
- nakonec 50 001 Kč a více je 0,4%

V oblasti čistého měsíčního příjmu od 12 001 Kč do 30 000 Kč je procento osob nejvyšší. Z toho náklady na bydlení celkem za měsíc na domácnost je zhruba průměrně 6142.06 Kč. Počet domácností v Karlovarském kraji je 127.754. Domácnost vycházela dle subjektivního názoru s příjmem s velkými obtížemi 2.2 % a s obtížemi 5.3 %. S menšími obtížemi vycházelo s příjmy 36.3 % domácností a 37.2 % domácností vycházelo s příjmy docela snadno.

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance v čase od roku 2010-2020 znázorňuje následující obrázek grafu.

Jak je vidět v grafu od roku 2010 se velice mírně začala hrubá měsíční mzda zaměstnance zvedat. Od roku 2015 se mzda začala zvedat více, v roce 2020 tedy hrubá měsíční mzda zaměstnance je nejvyšší. Hrubá měsíční mzda v roce 2019 byla 29 063 Kč. Bakalářská práce zde uvádí také podíl nezaměstnaných osob. Znázorňuje to obrázek s následujícím grafem.



Graf 3 Český statistický úřad, podíl nezaměstnaných osob, ze zdroje: <https://www.czso.cz/csu/czso/grafy-16nori9um0>

V Karlovarském kraji je vysoký podíl nezaměstnanosti v porovnání s Českou republikou. Velký nárůst vznikl v roce 2020. Ukazuje to výše uvedený obrázek grafu. (ČSÚ, statistická ročenka Karlovarského kraje, 2021, [online])

Autorka diplomové práce s názvem Problematika periferních oblastí v českém pohraničí-příklad okresu Cheb Martina Vejvodová uvádí ve své práci následující: nezaměstnanost v okres Cheb je ovlivňována sezónními pracemi, a to například ve stavebnictví a zemědělství. Míra nezaměstnanosti je v okrese Cheb značně pohyblivá. Poměrně nízká nezaměstnanost je na Ašsku a Mariánskolázeňsku. Například naopak je tomu na Chebsku, kde je nezaměstnanost vysoká. (Vejvodová, 2009, s. 37, [online])

Školská, zdravotnická a sociální zařízení

Bakalářská práce v této části uvádí školská, zdravotnická a sociální zařízení v okrese Cheb. **Uvádí zařízení, které by mohly samoživitelům i jejich dětem pomoci v různých aspektech života.**

Dle školského portálu Karlovarského kraje v okrese Cheb, škol a školských zařízení zřizovaných Karlovarským krajem je celkem 10. Škol a školských zařízení zřizovaných obcemi je 69. Soukromých, státních a církevních školy a školských zařízení je v okrese Cheb 6. Západočeská univerzita v Plzni, fakulta ekonomická má pobočku v Chebu a Česká zemědělská univerzita v Praze, provozně ekonomická fakulta má konzultační středisko v Chebu. (Školský portál Karlovarského kraje, okres Cheb, 2022, [online])

Dle Českého statistického ústavu se v okrese Cheb nacházejí 2 nemocnice, 2 odborné léčebné ústavy, z toho 2 léčebny pro dlouhodobě nemocné, 30 lékáren. Samostatně působících zařízeních je v tomto okrese dohromady 71. (ČSÚ, *Statistická ročenka Karlovarského kraje, 2020, [online]*)

Dle webové stránky „Návštěva lékaře“ je v chebské nemocnici 27 lékařů a v Mariánských Lázních 33 lékařů. V Chebu se nachází 5 poliklinik, v Mariánských Lázních 2, ve Františkových Lázních 1. V Aši není poliklinika, ale je zde 1 gynekolog, 6 praktických lékařů pro dospělé, 2 praktický lékaři pro děti a mládež, 1 chirurg, 8 zubních lékařů, 1 oční lékař a ORL lékař, který dojíždí dvakrát týdně z Chebu. V Chebu je dohromady 5 poliklinik. Z toho jsou zde lékaři jako gastroenterologové, kardiologové, praktičtí lékaři, jak pro děti, tak dospělí, gynekologové, dermatologové, neurologové, ORL lékaři, psychiatři, chirurgové, ortopedové, urologové, psychologové. Ve Františkových Lázních jsou k dispozici lékaři aplikující rehabilitace a fyzioterapeuti. V Mariánských Lázních jsou především gynekologové, praktičtí lékaři, fyzioterapeuti, rehabilitace, gynekologové, ORL, neurologové, ortopedové, psychiatři, zubaři. (*návštěva lékaře, zdravotnická zařízení – okres Cheb, 2022, [online]*)

Ve městě Aš jsou například 2 zařízení sociální služby, jedna z nich je Farní charita Aš, která spravuje azylový dům pro matky s dětmi v tísní. Druhá služba je Dětský domov Aš. Azylový dům pro matky s dětmi v tísní by mohl samozivitelé využít v případě, potřeby bydlení.

Může se stát, že neúplné rodiny mohou být sociálně vyloučené nebo jim hrozí sociální vyloučení. Proto je například v Aši program založený městem s názvem Teens club, který si klade za cíl snížit míru sociálního vyloučení, přímou podporou ohrožených osob ve věku 15-26 let, které jsou sociálně vyloučené, či ohrožené sociálním vyloučením. K dispozici mají kompletní podporou v přístupu ke vzdělání, zaměstnání a předcházení ekonomické nestabilitě. Projekt probíhá 1.4.2020 do 30.6.2022. (*Městský úřad Aš, Teens program, 2020, [online]*)

Druhým projektem v Aši je „Všichni jsme sousedé“, který realizuje komunitní práci. Za cíl si projekt klade posílení komunit v přístupu společenských zdrojů a také je učí tyto zdroje využívat. Cílem je aktivní komunikace s institucemi a občany Aše a vytvoření tak předpokladu k sociálnímu začlenění. Projekt probíhá od 1.6.2020 do 30.6.2022. Tyto

programy se zaměřují spíše na město Aš než na celý okres Cheb. (*Městský úřad Aš, program všichni jsme sousedé, 2020, [online]*)

Ve městě Cheb je mnoho sociálních služeb, a proto zde práce uvádí jen pár příkladů, které by mohly rodičům samoživitelům pomoci. Rozděluje je dle katalogu poskytovatelů sociálních a navazujících služeb města Cheb, ve kterém se nachází celkový přehled sociálních služeb.

Neúplné rodiny mohou trpět sociálním vyloučením nebo jím být ohroženi, jak již bakalářská práce uvádí výše. Proto zde práce uvádí sociální služby, které navazují na potřeby samoživitelům. Samoživitelé mohou být **OSOBY OHROŽENÉ SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM**, a proto je zde ukázka některých služeb, ostatní služby nabízí katalog poskytovatelů sociálních a navazujících služeb města Cheb:

- DIECÉZNÍ CHARITA PLZEŇ, která nabízí azylový dům Betlém Cheb, Občanskou poradnu, Krizovou pomoc, Nízkoprahové denní centrum, Noclehárnu Betlém, Středisko sociální rehabilitace
- FARNÍ CHARITA CHEB, která nabízí podporu samoživitelům.
- KOTEC O.P.S. nabízí Kontaktní centrum a terénní programy v případech, že se samoživitelé ocitnou v situacích, kdy budou muset čelit závislosti.
- RUBIKON CENTRUM, Z.S. poskytuje pracovní a dluhové poradenství.

Rodiče samoživitelé mohou mít děti, které mají nějaké zdravotní postižení a mohli by jim posloužit následující sociální služby pro **OSOBY SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM** jako například:

- CENTRUM PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ KARLOVARSKÉHO KRAJE, O.P.S., které nabízí odborné sociální poradenství, půjčování kompenzačních a rehabilitačních pomůcek, prodej zdravotních pomůcek, doprava speciálně upraveným vozidlem, rekvalifikační počítačové kurzy a volnočasové aktivity.
- FOKUS MLADÁ BOLESLAV, .Z.S. poskytuje sociální rehabilitace v terénní formě.
- HOSPIC SV. JIŘÍ, O. P. S. poskytuje odborné sociální poradenství v paliativní péči + domácí péče s hospicovou složkou
- HOME CARE – HLOŽKOVÁ EVA

Sociální služby pro **RODINY, DĚTI A MLÁDEŽ** jsou v Chebu například následující:

- DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE SOVA CHEB poskytuje volnočasové a zájmové aktivity.
- KLUBÍČKO CHEB, Z. S. nabízí mateřské centrum a dětskou skupinu Batole.
- OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ROKRŠTI, Z.S. nabízí volnočasové aktivity pro děti a mládež.
- PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA KARLOVY VARY – PRACOVISŤE CHEB nabízí školské poradenské zařízení.

V katalogu poskytovatelů sociálních služeb města Cheb lze najít další instituce a organizace pomáhající samoživitelům. (*katalog poskytovatelů sociálních a navazujících služeb města Cheb, 2020, s. 3-8, [online]*)

Dále dle zlatých stránek se v Lubech nachází Domov pro lidi se zdravotním postižením. V Mariánských Lázních je Centrum denních služeb o.p.s. a poskytuje služby pro tělesně postižené, vč. poradenství: odborné sociální poradenství, jehož součástí je půjčovna, kompenzačních pomůcek, odlehčovací služby, centrum denních služeb, denní stacionář, sociálně aktivizační služby pro zdravotně postižené. V Mnichově se nachází ústav sociální péče pro mentálně postižené a Domov pro osoby se zdravotním postižením PRAMEN, příspěvková organizace. (*zlaté stránky, okres Cheb, 2022, [online]*)

System sociálního zabezpečení

Sociální zabezpečení je pro rodiče samoživitele mnohdy důležité pro jejich každodenní fungování. Sociální zabezpečení se jich týká hlavně proto, že často nemají dostatek financí a vyhledávají právě finanční nebo materiální pomoc, nachází se často v bytové problematice. Proto v této části bakalářská práce uvádí krátce počet dávek a výdaje na ně pro přehled situace v okrese Cheb. státní sociální podpory v okrese Cheb, dále nárok na státní finanční podporu a také kde ji hledat nebo vyřídit.

Dle ČSÚ je počet dávek státní sociální podpory v okrese Cheb dohromady 73,109 tisíc a výdajů na tyto dávky je dohromady 343 335,789 Kč ročně. Z toho přídavek na dítě se vyplácí 28,169 tisíc a výdajů na tento příspěvek je 21 886,433 Kč. Dále příspěvků na bydlení je vyplaceno 17,396 tisíc a výdajů 61 248,688 Kč. Rodičovských příspěvků je vyplaceno celkem 27, 397 tisíc a výdajů na je 258 662, 668 Kč. (*ČSÚ, statistická ročenka Karlovarského kraje, 2020, [online]*)

Nároky na státní finanční podporu

Nárok na finanční podporu je pro rodiče samoživitele velmi důležitý, protože většina neúplných rodin má finanční problémy. Být osamělým rodičem musí být velmi finančně náročné. Pokud jste osamělým rodičem, musíte najednou pracovat mnohem víc, protože potřebujete více peněz, ale na druhou stranu se musíte plně věnovat svým dětem. To je velmi složitá situace.

Rodiče samoživitelé mají nárok na dávky a příspěvky v případě splnění podmínek stanovených zákonem. Například dle zákona zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Hned v úvodu tohoto zákona je vysvětleno, **co je vlastně státní sociální podpora a jaké jsou dávky státní sociální podpory.** Jsou rozděleny dle závislosti na výši příjmu, což je například přídavek na děti, příspěvek na bydlení a porodné. Dále jen ostatní dávky jako rodičovský příspěvek a pohřebné. **Orgány státní sociální podpory podle tohoto zákona jsou Úřad práce České republiky, jeho krajské pobočky a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Náklady na státní sociální podporu hradí stát.** Zákon v §1 definuje státní sociální podporu následovně: „Státní sociální podporou se stát podílí na krytí nákladů na výživu a ostatní základní osobní potřeby dětí a rodin a poskytuje ji i při některých dalších sociálních situacích. Státní sociální podpora se ve stanovených případech poskytuje v závislosti na výši příjmu.“ (zákon č.117, §1, §2, §2a)

Dle klubu svobodných matek, **mají samoživitelé po splnění podmínek určené dle zákona nárok na příspěvky a dávky, které spadají buď pod státní sociální podporu, pomoc v hmotné nouzi nebo nemocenské pojištění.** (klub svobodných matek, na co má nárok svobodná matka – přehled dávek, 2018, [online])

Některé dávky souvisí s rodičovstvím. **Má na ně nárok každý rodič. Někdy bez ohledu na příjem, což zahrnuje rodičovský příspěvek a pohřebné.** Dále je to **dle výše předchozích příjmů člověka nebo záleží na nemocenském pojištění, což zahrnuje například porodné, přídavek na dítě jako peněžité pomoc v mateřství, ošetřovné dítěte.** **O některé dávky může však žádat každý, kdo se dostal do finančně tíživé situace.** Může to být člověk, který pečuje o dítě nebo ne. **Z oblasti státní sociální podpory jsou to příspěvky na bydlení. Z oblasti pomoci v hmotné nouzi je to například příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádná okamžitá pomoc.** (klub svobodných matek, na co má nárok svobodná matka- přehled dávek, 2018, [online])

3 Sít'ování (networking)

V této části bakalářská práce popisuje sít'ování neboli networking, protože **cílem práce je zmapovat sít' pomoci pro rodiče samozivitele v okrese Cheb**. Mapování je sít'ování, které **bakalářská práce využívá v praktické části v rámci kvalitativního výzkumu**. Proto je důležité pro bakalářskou práci zde uvést pohled na sít'ování i z pohledu při práci s klientem a zároveň je třeba tyto pojmy definovat.

Networking pochází z angličtiny a je tvořen slovy “net”, což znamená “sít'” a “work”, což znamená “práce”. Networking tedy dá se říct znamená “práce na síti”. V jiném slova smyslu budování sítě-sít'ování. Networking v praktickém slova smyslu znamená splétání lan do sítě. Může to být navazování různých kontaktů, které při spojení utvoří plnohodnotnou a funkční sít', která například může někomu pomoci nebo sloužit k dalším účelům. (*perfect world, networking, [online]*)

„Networking se zabývá tím, jak vytvářet a udržovat dlouhodobé vztahy mezi lidmi s cílem vybudovat spolehlivou sít' konexí.” (*Sandra, žij úspěšně, 2020, [online]*)

Z pohledu sociální práce a nejbližší vyjádření uvádí Solařová ve své práci „Case management aneb případové konference v praxi“, kde píše: „*Sít'ování je tvorba, rozvoj a udržování sítě. Jde tedy o vytváření podmínek pro výměnu zdrojů a vzájemnou spolupráci. Sít'ování může být využito jak při koordinaci a navazování spolupráce mezi poskytovateli služeb, zástupci státní správy a samosprávy a dalšími subjekty, tak při přímé práci s klienty.*” (*Solařová, case management, 2013, s.8, [online]*)

Sít'ování je považováno za formu koordinace. Jedná se o vytváření prostředí pro výměnu zdrojů a vzájemnou spolupráci. Když sít'ujeme, využíváme tak vztahy mezi jednotlivými subjekty v naší síti a také je ovlivňujeme svými činy. Je také součástí komunitního plánování sociálních služeb, kde jde o plánování a zkvalitňování sociálních služeb. Je to flexibilní způsob a dynamický. (*Janoušková, Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách, 2007, s.148, [online]*)

3.1 Druhy sít'ování

Networking je proces navazování dlouhodobých a prospěšných vztahů, které přináší užitek, díky aktivní komunikaci. Lze ho provádět osobně, prostřednictvím online setkání, telefonicky či jinými způsoby jako prostřednictvím emailu apod.... Existuje mnoho cest, jak

dělat networking, aby vaše síť kontaktů pro vás byla, co nejvíce užitečná. Úspěšná strategie síťování je kombinace obou následujících druhů. To má pozitivní dopad na vaše profesní aktivity, a to je důležité. Jedna z možností síťování je přímé a nepřímé tvoření sítí. Druhou z možností je online a offline networking. (Ball, *Authentic networking*, 2014, s.8-9, [online])

Dle Hardcastle, D. A., Powers, P. R., Wenocur, S. ze sborníku studijních textů s názvem Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách, který editovala Klára Janoušková: „Síť je formálním či neformálním spojením lidí a organizací, je sítí vztahů, která umožňuje jejich vzájemnou komunikaci a spolupráci. Subjekty v síti mohou navzájem sdílet zdroje, dovednosti, kontakty a znalosti, usilují o dosažení stejných či podobných cílů. Subjekty v síti jsou považovány za uzlové body, vztahy jsou vyjádřeny spojnicemi bodů.” (Hardcastle, Powers, Wenocur dle Janouškové, Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách, 2007, s.143, [online])

Formální a neformální síť

Neformální síť je složena z blízkých vztahů dané osoby, kterou síťování tvoří. Mohou to být například přátelé, rodina, známý či příbuzní, kteří tuhle síť kontaktů tvoří. Může být mnohdy velmi užitečná, ale také mohou být tyto vztahy často proměnlivé či nejasné. (Solařová, *case management*, 2013, s.8, [online])

Dle Gójoyové ze sborníku studijních textů s názvem Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách, který editovala Klára Janoušková se píše: „*formální síť je prostředkem k dosažení našich cílů. Je to síť, kterou tvoříme s organizacemi, službami, úřady a dalšími osobami, které by mohli našemu klientovi pomoc. Formální síť slouží ke zlepšení služeb jejich rozvoj a koordinace.*“ (Gójoyová, 2007, s.143, [online])

Přímé a nepřímé síťování

Přímé síťování je shánění kontaktů, tak že si o ně řeknu já sám/sama. Jdu pro konkrétní “zakázku” a za konkrétní osobou já osobně. Snažím se navázat konverzaci a hovořit o daném návrhu, který bude výhodný jak pro mne, tak pro protější stranu. (Ball, *Authentic networking*, 2014, s.9-10, [online])

U nepřímého síťování necháváte “zakázku” přijít k vám. Necháváte kontakty, aby vás sami kontaktovaly. Například již máte nějakou síť a lidé o vás říkají ostatním a doporučují

vás dalším. Potom se potřebné kontakty ozývají vám a necháváte iniciativu převzít ostatní. (Ball, *Authentic networking*, 2014, s.9-10, [online])

Offline a online síťování

Offline síťování je osobní kontakt s osobou, kterou žádám o pomoc. Je to nejstarší způsob navazování kontaktů, ale zároveň nejpevnější a nejdolnější. Je to aktivní hledání potřebných kontaktů pro vlastní síť. (Ball, *Authentic networking*, 2014, s.9-10, [online])

Online síťování je o tom dát na internet či do jiných médií vědět, že tady jsem a mám zájem. Jde o to být viditelný, atraktivní a lidé vás kontaktují. Založíte profil, stránku, kterou pravidelně aktualizujete a navštěvujete, aby každý věděl, kdo jste a co zastáváte. Může to být pro vás velice efektivní, protože se můžete spojit s kýmkoliv na druhé straně země nebo s někým kdo je například časově vytižený. (Ball, *Authentic networking*, 2014, s.9-10, [online])

3.2 Profesionální síťování v sociální práci

Bakalářská práce zde uvádí profesionální síťování v sociální práci. Takový síťování pro sociální pracovníky zahrnuje například budování, posilování a udržování kontaktů především profesionálních v oboru sociální práce. Pro sociální pracovníky také síťování poskytuje sdílení osvědčených postupů nebo získání či rozvíjení nových dovedností a schopností. Sdílení znalostí má pro oblast sociální práce velký význam, a to zejména proto, že může pracovníkovi sociální práce pomoci propojit se s klienty a klienty propojit s bydlením nebo vzděláním, které potřebují, aby se postavili na vlastní nohy. Sdílení znalostí také umožňuje upravit přístup k jednotlivci, případně, když jedná s oběťmi domácího násilí... Síťování umožňuje sociálním pracovníkům dělat jejich současnou práci lépe. (*social work licensure, Professional Networking in Social Work*, 2022, [online])

Síťování v sociální práci slouží k podpoře činností, spolupráce organizací i odborníků dané sítě služeb. Slouží také k tvorbě strategií, analýz, zmapování potřeb aktérů, na základě výsledků vytváří lokální cíle a strategie. Pro vytvoření kvalitní sítě je třeba zapojit všechny aktéry sítě (organizace, odborníci, komunity...) (*právo na dětství, síťování*, [online])

Profesionální síť

Profesionální síť můžeme dělit do tří kategorií a to provozní, osobní a strategická.

- Provozní síť jsou uvnitř organizací. Účastníci této sítě mohou být například pracovníci organizace, manažeři, klienti, donoři.
- Osobní síť ty jsou napříč organizacemi a obory. Osobní síť může být složena z přátel, bývalých kolegů, učitele, členy komunity, zdravotníky atd...
- Nakonec do strategické sítě spadají průmyslová odvětví a společnosti. V této síti může například sociální pracovník vyzvat politické vůdce, aby napravili politiku, která znevýhodňuje klienta. (*social work licensure, Professional Networking in Social Work, 2022 [online]*)

Lokální síťář

Na otázku, kdo je lokální síťář odpovídá brožura síťování z webové stránky právo na dětství následovně: Lokální síťář je projektový pracovník, který má za cíl udržet a propojit jednotlivé aktéry sítě služeb. Tito aktéři by měli znát navzájem své potřeby a možnosti, aby pak mohli spolupracovat a řešit tak své problémy. Práce takového pracovníka zahrnuje následující:

1. Průběžné mapování potřeb všech aktérů v rámci jejich spolupráce v síti.
2. Analýzu potřeb lokální sítě služeb pro své klienty.
3. Síťování

Práce lokálního síťáře by nešla dělat bez vstřícnosti a spolupráce aktérů, bez znalosti místních strategických dokumentů a analýz... Pracovník musí být neutrální a nezávislý. „Síťář“ zajišťuje průběžné mapování potřeb aktérů, analyzuje silná a slabá místa sítě služeb, což zahrnuje to, že identifikuje chybějící služby v regionu a tvoří tak s aktéry mapy spolupráce tzn. síť. Dále například oslovuje aktéry sítě a vytváří podmínky pro jejich spolupráci a realizaci jejich řešení, podporuje rozvoj služeb. Síťář neřeší konkrétní případy, neposkytuje konkrétní podpůrné služby, nezaměřuje se pouze na sociální služby, nezajišťuje financování konkrétních služeb, a nakonec nehodnotí kvalitu existujících služeb. (*právo na dětství, síťování, [online]*)

3.3 Příklad dobré praxe síťování v sociální práci v okrese Cheb

Síťování v okrese Cheb probíhalo ve městech Aš, Cheb a Mariánské Lázně. Dle předchozího projektu s názvem „Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny“, který byl zahájen 1. 7. 2012 a ukončen 31. 12. 2015. V Aši síťování probíhalo od 2012 do 2018. S lokální síťáčkou Evou Holečkovou. Síťováním bylo zjištěno, že je potřeba spolupráce a komunikace v síti služeb pro děti a rodiny, že by měl vzniknout prostor pro zázemí neziskových organizací poskytující sociální služby, že by v Aši měla být dostupná péče dalších odborníků – psychologů, psychiatrů, logopedů a také dostupné odborné služby pro osoby závislé na návykových látkách, měla by zde vzniknout práce s rodinou v terénu, posílení funkcí rodiny, sanace rodiny, další záležitost, která by v Aši pomohla by mělo být dostupné bydlení pro rodiny s dětmi nebo krizová lůžka, klub pro mládež 13+ , péče o děti s postižením například odlehčovací služby, posílení dluhového poradenství a nakonec vznik občanské poradny. Síťování se zaměřilo především na efektivní využití a rozvoj nástrojů, procesů a potenciálu aktérů v systému sociální právní ochrany dětí (SPOD) v obci s rozšířenou působností (ORP) Aš. Dále na efektivní multidisciplinární spolupráce aktérů sítě služeb pro ohrožené rodiny s dětmi v ORP Aš a na spolupráci škol a OSPOD na poli práce s ohroženými dětmi a rodinami. Příklady dobré praxe ve městě Aš vznikla nová pozice koordinátora sociálních služeb/komunitního plánovače, probíhá pravidelné setkání aktérů v rámci SPOD, dále vznikla spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování, vznikl projekt komunitního centra, začaly změny ve financování sociálních služeb ve městě a jejich rozvoj. Také vznikla doporučení směrem k síti služeb pro děti a jejich rodiny, a to například zřídit zde zázemí pro aktéry v síti, čímž by mělo být komunitní centrum. Mělo by se dále pokračovat v nastavené spolupráci a také by se měla rozšířit spolupráce o další aktéry v síti, podpora vzniku nových platforem, mělo by vzniknout sociální bydlení, také by měl vzniknout klub pro mládež a občanská poradna. *Vše odprezentovala Eva Holečková, která byla lokální síťáčkou pro město Aš. (Holečková, 2018, [online])*

Síťování v okrese Cheb probíhalo i ve městě Cheb, a to v roce 2016. Kde síťáčkou byla Mgr. Olga Ornetová. Zjištěné potřeby ve městě Cheb byly následující: adiktologické služby nebo spíše chybí v nich kvalifikovaní zaměstnanci, dostatek lékařů, také dostatečná kapacita sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, dále také návaznost služeb v obcích ORP (mimo Cheb), dostupné bydlení, možnost detašovaného pracoviště střediska výchovné péče v Chebu. Cíl strategie síťování ve městě Cheb byl, aby děti a jejich rodiny ohrožené

závislostí měli v Chebu komplexní odbornou síť služeb pracující s tématem závislostí, která respektuje potřeby dětí. Další cíle byly například vytvořit analýzu na základě potřeb a vytvořit tedy SWOT analýzu současné situace prevence. Další cíl bylo podpořit komunikaci při vzniku nízkoprahového zařízení pro děti a mládež nad 15 let a zajištění terénního pracovníka. Podařilo se ve městě Cheb vytvořit „kulatý stůl“ s pracovníci OSPOD, vytvořit pro OSPOD čtyři seznamy adiktologických služeb pro děti, mládež a dospělé, vznikla spolupráce s krajskou síťáčkou na vytvoření „Průvodce drogovými službami v Karlovarském kraji“... Příklad dobré praxe je, že vznikl tým pro mládež a pracovní skupiny. *Síťování v Chebu odprezentovala Mgr. Olga Ornetová. (Ornetová, 2018, [online])*

Dalším městem okresu Cheb jsou Mariánské Lázně. Pro které síťovala Mgr. Kateřina Binková v 2016. Zjištěné potřeby v Mariánských Lázních byly podpora spolupráce a komunikace v síti služeb pro děti a rodiny, dále pokrytí potřeb dětí v oblasti volnočasových aktivit, také posílení dostupnosti psychosociálních služeb, intenzivnější práce s rodinou v jejím přirozeném prostředí a posílení dostupnosti sociálního bydlení, a nakonec také intenzivnější řešení drogové problematiky. Síťáčka se zaměřovala hlavně na posílení komunikace a spolupráce aktérů sítě služeb pro ohrožené děti a jejich rodiny v ORP Mariánské Lázně. Další zaměření byla posílení spolupráce mezi OSPOD a NNO, podpora spolupráce mezi OSPOD a školami, vytvoření platformy, kde by se mohli potkávat všichni aktéři sítě. Doporučení směrem k síti služeb byla zřídit detašovaná pracoviště chybějících aktérů, pokračovat v nastavené spolupráci, také rozšířit spolupráci o další aktéry v síti, podpořit vznik nových platform, věnovat se více případovým/ rodinným konferencím, otevřít se mezirezortní spolupráci, dále také hledat nová a netradiční řešení, najít také koordinátora síťování, podpořit zapojení rodičů do této sítě. *Odprezentovala Mgr. Kateřina Binková. (Binková, 2018, [online])*

Komunitní plánování sociálních služeb

Komunitní plánování sociálních služeb se v této části práce uvádí proto, že se tato metoda pojí se síťováním. Každé město má svoje komunitní plány například na rok dopředu. Komunitní plánování je vlastně takové síťování obce pro obyvatele města, aby pro ně zmapovalo síť pomoci.

Komunitní plán města Aše na rok 2022-2023 definuje komunitní plánování následovně: Komunitní plánování sociálních služeb si klade za cíl vytvořit plán, který zajistí potřeby komunity a na ně pak reaguje nabídkou sociálních služeb. Komunitní plánování znamená

plánování sociálních služeb ve spolupráci se všemi subjekty, kterých se plánování týká. Plánování tak zvyšuje dostupnost sociálních služeb a jejich nabídku rozšiřuje. Cílem je plánování takových služeb, které budou flexibilní, transparentní, efektivní, dostupné a s vysokou kvalitou. Komunitní plánování zajišťuje sociální služby, které budou odpovídat na potřeby obyvatel a celé komunity.

Priority komunitního plánování by měly být:

- Aby služby byly dostupné pro klienty
- Aby byly služby přizpůsobené potřebám klientů
- Aby byl ve těchto službách individuální a rovnoprávný přístup ke všem klientům
- Aby se posilovala nezávislost a seberealizace klientů
- Aby služby působily proti sociálnímu vyloučení lidí
- Aby ve službách bylo zachované soukromí a důstojnost každého klienta
- Aby služby chránily důvěrné informace

Komunitní plánování by mělo vyhledávat služby jen s výše uvedenými prioritami proto, aby zachovalo vysokou kvalitu a efektivitu vybraných služeb. (*městský úřad Aš, komunitní plán města Aše, 2022, [online]*)

Dle časopisu sociálních služeb z dílu s názvem Metody sociální práce popisuje komunitní plánování jako: metodu, aktivní úsilí obce a proces. Metoda komunitního plánování sociálních služeb je realizována různými lidmi, na různých místech a kontextech. Je důležité dodržovat principy a priority komunitního plánování pro kvalitní proces. Pro nastavení procesů komunitního plánování slouží motivace, angažovanost, atmosféra v pracovní skupině, participace, smysluplnost, nastavení členství v pracovních skupinách, komunikace, spolupráce, manažer pracovní skupiny, cíle pracovní skupiny a funkčnost. (*Glumbíková, Caletková, Kowalíková, Mikulec, 2021, s. 24-25*)

Výše uvedené principy komunitního plánování popisuje ... v časopise sociální práce podle Skříčkové a Macurové následující **principy**

- Princip spočívající ve spolupráci tří stran – klientů, poskytovatelů služeb a zadavatelů
- Princip participace, nediskriminace a rovnosti
- Princip skutečných potřeb
- Princip dohody a souhlasu

- Princip transparentnosti, kdy samotná jednání informace o průběhu jsou veřejně dostupná
- Princip dosažitelnosti řešení
- Princip jasně daných kompetencí účastníků plánování
- Princip přímé úměry založený na tom, že úroveň a kvalita výsledného plánu je založena na kvalitě a organizaci jeho průběhu (*Ghumbíková, Caletková, Kowalíková, Mikulec, 2021, s. 24-25*)

„Pracovních skupin je zpravidla několik a jsou zaměřeny na různé cílové skupiny. Smyslem pracovních skupin je především diskutovat o silných a slabých stránkách sociálních služeb v dané lokalitě a vytvářet návrhy a podněty pro jejich optimalizaci.“ (*Ghumbíková, Caletková, Kowalíková, Mikulec, 2021, s. 25*)

4 Metody sociální práce se samoživiteli

Metody využití v práci se samoživiteli by mohl být case management a případová konference. Práce zde uvádí definici case managementu a případové (rodinné) konference.

Štěpánková Veronika ve svojí diplomové práci s názvem: Case management v multidisciplinární péči o rodinu s dítětem se zdravotním postižením uvádí, u kterých klientů se nejčastěji využívá metoda case managementu, co je nástrojem a popisuje případovou konferenci. „*V ČR je case management nejčastěji používán u klientů s mentálním či duševním onemocněním, dále v práci s ohroženými rodinami jako tzv. sanace rodiny, začíná se objevovat v péči o rodiny s dítětem se ZP. Využíván je také u osob s vysokou psychosociální zranitelností, jako jsou chronicky nemocní lidé, HIV pozitivní, osoby bez přístřeší, osoby závislé na alkoholu či drogách, osoby propuštěné z výkonu trestu atd.*” (Štěpánková, 2012, s.7, [online])

Case management se využívá při řešení sociálních problémů ve různých oblastech klientova života, jako například v oblasti zdraví, zaměstnání nebo sociálních vztahů a bydlení. Využívá se také při práci s osobami, které nemají dostatečnou sociální podporu, problematicky navazují a udržují sociální vztah, mají slabé sociální dovednosti atd... (Šťastná dle Štěpánkové, 2012, s.7, [online])

Nástrojem case managementu je již uvedená druhá metoda případová konference. Případová konference je založena na setkání tzn. podpůrné sítě klienta, v případě bakalářské práce neúplné rodiny. Případová konference je plánovaná a vedená sociálním pracovníkem. Konference je založena na setkání všech rodinných příbuzných, lidí z blízkého okolí rodiny, přátel, všech, kteří mohou představovat podpůrnou síť rodiny. Cílem je výměna názorů, informací a zhodnocení problémové situace a následné plánování řešení a společného postupu. (Hrdinová et al. Dle Štěpánkové, 2012, s.8, [online])

Případová konference je společné setkání pomáhajících pracovníků, odborníků a všech, kterých se situace týká a navrhnou nejlepší řešení pro klienta a jeho situaci. Případová konference lze uskutečnit kdykoliv během spolupráce s klientem. (Šťastná dle Štěpánkové, 2012, s.8, [online])

Case Management

Case management je metoda sociální práce, která v České republice není tak známá a je to spíše nová metoda. Je to koordinovaná péče o klienta. Spolupráce více odborníků při péči o klienta... Metoda case managementu je v České republice nejvíce rozšířená v oblasti práce s klienty s duševním onemocněním nebo s poruchami učení a v práci s rodinami ohrožených dětí. Tato metoda vytváří síť podpory neboli podpůrnou síť pro klienty. Vyhledává a oslovuje osoby, které chtějí klientům či klientovi pomoci. Takzvaný case manager neboli koordinátor případu se stává sociální pracovník, který si uvědomuje potřebu zapojení dalších osob do spolupráce při práci s klientem, kterému chtějí všichni zúčastnění pomoc. (Solařová, case management, 2013, s.6, [online])

Sociální pracovníci při řešení situace klienta potřebují mnohokrát spolupráci několika institucí či odborníků, kteří jsou ale zapotřebí koordinovat.

Metody case managementu se můžou rozdělovat na:

Individuální case management

- Znamená, že terénní sociální pracovník sám vede klientův případ a společně s klientem zvolí, kdy a jakou sociální službu, organizaci nebo instituci zvolí pro jejich společnou spolupráci pro řešení situace.

Týmový case management

Týmový case management se dá ještě rozdělit na:

- VNITŘNÍ case management je spolupráce mezi pracovníky v daném týmu organizace, řeší společně klientovu situaci a podílí se na tom služby dané organizace.
- VNĚJŠÍ case management znamená, že se na řešení situace klienta podílí více organizací a instituce .

Tyhle týmy mohou být následující:

- **PASIVNÍ**, což znamená, že pracovníci o sobě vědí a společně pracují na řešení klientovy situace. Komunikují spolu například telefonicky. Sdílejí si mezi sebou informace, rady a informují o poskytnutých službách, krocích podniknuté s klientem, aby se organizace, služby a pomoc nepřekrývali.

- **AKTIVNÍ** to znamená, že se pravidelně scházejí a klient může být na tohle setkání přizván. Řeší společně návrhy na postup a řešení, a to je také následně konzultováno s klientem a klient musí dát souhlas na tyto postupy a řešení

Nástroj aktivního týmového case managementu je případová konference. Případová konference je schůzka minimálně tří stran, a to aby bylo klientovi pomoci, aby se jeho situace řešila. Tuhle schůzku řídí nezávislý a nezaujatý moderátor, což je facilitátor. Všechny strany musí být na této schůzce o celém případě a postupech informovány. (*agentura pro sociální začleňování, case management v sociálních službách, 2019, [online]*)

Při využití metody case managementu je klíčový právě case manager neboli koordinátor. Kterého bakalářská práce popisuje v následující kapitole.

Case manager

„Case manager je tedy koordinátorem veškerých aktivit, služeb a podpory u daného klienta. Koordinátor je spoluvůrcem sítě služeb. Nemůže být tvůrcem sám, protože není možné, aby koordinátor plánoval, oslovoval a síťoval služby bez souhlasu a spolupráce klienta. Nesmíme zapomínat, že všechny kroky by měly vycházet z potřeb a rozhodnutí samotného klienta, kterého koordinátor a další pracovníci v pomáhajících profesích pouze provázejí a podporují.“ (*Solařová, case management, 2013, s.6-7, [online]*)

Case manager je tedy odborník ve svém oboru s potřebnou praxí. Má kontakty na další odborníky, kteří by mohli klientovi pomoci. Plánuje pro vás podporu a utváří pro vás plán podle vašich potřeb a sleduje váš vývoj v čase. Case manager vám naslouchá, radí a pracuje s tím s čím vy přicházíte. Jeho cíle je dosáhnout vašich cílů, ale nemůže za vás situaci řešit on za to máte zodpovědnost vy sami. (*Matoušová a Šaffková, servis vztahů, [online]*)

Sociální pracovník je většinou i nevědomky stává case managerem, když pracuje s klientem. Může to být v případě, když například pracovník při práci s dítětem a jeho rodinou potřebuje konzultaci dalších odborníků nebo nějaké další informace k případu. Může kontaktovat učitele, sociální pracovníky neziskovek, OSPOD, dětského lékaře, psychiatry, psychology a další... Dále například může být case managerem pracovník poradny poskytující odborné sociální poradenství osobám s poruchami učení, když v zájmu klienta a po konzultaci, domluvě s ním kontaktuje další odborníky, sociální služby, zdravotnické instituce. (*Solařová, case management, 2013, s.6-7, [online]*)

Case management a case managerem by se při práci se samoživiteli hodil proto, že může využít síť odborníků a institucí nebo organizací při řešení klientových problémů. Rodič samoživitel se může nacházet v těžké situaci a může se potýkat s problémy z mnoha úhlů, například může se snažit řešit svoje problémy, které mohou být finanční, právního charakteru, sociální nebo psychickou. Rodič může řešit problémy a potíže dětí.

Případová konference

Jako metoda při práci se samoživiteli by se dala použít případová konference. Solařová dle Svody definuje rodinnou konferenci v: case managementu aneb případové konference v praxi jako: „*Setkání rodiny a dalších osob okolo rodiny (příbuzní, sousedé, přátelé, zástupci komunity atd.) s cílem společně najít řešení problému v rodině a posílit kompetence samotných členů rodiny. Setkání se neúčastní žádní odborníci. Case manager pomáhá s přípravou a koordinací.*” (Solařová dle Svobody, *case management*, 2013, s.5., [online])

Při použití této metody se sociální pracovník zaměřuje na případ, situaci, na jednotlivce a hledá pro něj řešení jeho tíživé situace.

Podle Matouška z knihy *Metody a řízení sociální práce* je: smyslem případové konference, aby si klient nebo klienti pomohli sami. Důležité je pro metodu, aby pracovník porozuměl kultuře, dané rodině a její struktuře a společnosti, kde se nachází. Sociální pracovník musí mít znalosti a informace o nejrůznějších institucích, organizacích, které poskytují služby, které by mohli klientovi pomoci a také musí mít kontakty. Případová konference si klade za cíl kladení důrazu na individualitu klienta, jeho identifikaci, určení a potřeby. (Matoušek, 2003, s.67-68, [online])

Průběh případové konference je takový, že na úvod se uvede cíl konference, role jednotlivých subjektů a jejich představení ostatním, mapují se aktuální potřeby situace klienta a dále se mapuje aktuální stav situace z pohledu ostatních zúčastněných. Dále se předkládají názory, návrhy na řešení situace a jednotlivé kroky, debatuje se. Výstupem konference je plán postupu. V němž se rozdělují úkoly, stanovují cíle v časovém horizontu, ve kterém se budou plnit. (agentura pro sociální začleňování, *case management v sociálních službách*, 2019, [online])

Případová konference se při práci se samoživitelem hodí proto, že může nabídnout prostředí, ve kterém může klient diskutovat o svých potížích s okruhem rodiny, známých i

přátel a tím se začne vytvářet síť pomoci pro něj i děti, a to rámci jejich blízkých osob, které jim chtějí pomoc.

Praktická Část

5 Metodologie výzkumu

Za metodu výzkumu si bakalářská práce volí kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum je podle Monique Hennink, Inge Hutter a Ajay Bailey autorů knihy *Qualitative research methods* následující: Kvalitativní výzkum je těžko definovatelný, ale z obecného hlediska je aplikací, která umožňuje podrobně zkoumat zkušenosti lidí pomocí řady metod, a to jsou například rozhovory, diskuse ve skupinách, pozorování nebo také analýza obsahu. Metoda se snaží pracovat s přirozeným prostředím dotazovaných a pokouší se porozumět jevům a interpretovat je v termínech. (Hennink, Hutter, Bailey, 2020, s.10)

Metodu kvalitativního výzkumu je zde užita především proto, že praktická část mapuje síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb a zjišťuje tím kvalitu života samoživitelů v daném okrese. Metoda kvalitativního výzkumu využívá pro zjištění výsledků rozhovory, které umožňují zjistit od respondentů informace o již existující pomocné síti pro samoživitele.

6 Cíl výzkumu

Cílem tohoto výzkumu je: **zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb.**

Výzkum je zaměřen na rodiče samoživitele v okrese Cheb a jejich síť pomoci právě v uvedeném okrese. Z rozhovorů a zkoumání se výzkum snaží zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele. Podobný výzkum na uvedené téma nebyl nalezen a pro rozvoj okresu Cheb je velmi důležitý. Bakalářská práce se zabývá touto oblastí z mnoha důvodů, jeden z hlavních důvodů je ten, že by zmiňovanou síť pomoci pro rodiče samoživitele ráda poskytla právě samoživitelům v okrese Cheb v rámci komunikace s jednotlivými městy. Dalším důvodem je například touha po vědění v oblasti okresu Cheb, práce chtěla nastínit jaká pomocná síť zde je, protože v daném okrese bydlím. Rodiče samoživitelé mají můj obdiv, jak životní situace mnohdy zvládají. Protože studuji sociální práci a kolem mě je mnoho sociálních pracovníků, kteří mi vyprávěli své příběhy z praxe jsem se rozhodla s jejich pomocí síť pomoci zmapovat, aby mohla pomoci dalším potenciálním klientům našeho okresu.

7 Popis respondentů

Výzkum si vybral respondenty z mnoha oblastí, jako například **Chebského psychologa a psycholožku z rodinné poradny, ředitelku Farní Charity v Chebu, sociální pracovnice ze zapsaného spolku Nádech v Chebu, preventistu městské policie v Aši, sociální pracovníci azylového Domova sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní v Aši, terénní pracovníci služby Kotec Aš a sociální pracovníci Kotce v Mariánských Lázních. Odborníky z mnoha oblastí si práce vybrala proto, že všichni přijdou do kontaktu s rodiči samoživiteli a každý z nich s nimi pracuje z jiných důvodů.**

Psychologové se zabývají psychickým zdravým a rodinnými vztahy. Pracovníci Farní Charity v Chebu jsou pro samoživitele první záchytné místo, kde najdou pochopení, materiální pomoc a pracovníci jim poskytují asistenci při docházení na nákupy. Pracovnice v zapsaném spolku Nádech v Chebu poskytují samoživitelům velký komplex služeb, jako například materiální pomoc, jsou schopni zajistit v případě potřeby kontakty na další odborníky jako například psychologickou pomoc či pomoc právní. Mají pro samoživitele připravenou síť pomoci. Poskytují jim útočiště, kde si mohou odpočinout a popovídat si s ostatními samoživiteli. Mají hrací koutek pro děti. Městská policie v Aši se s rodiči samoživiteli setkává v rámci řešení sociálně patologických jevů. Například při krádeži nebo prostituci, kdy to je pro ženy jediná možnost výdělků. Městská policie se jim snaží pomoci tím, že jim zprostředkuje kontakty nebo řekne, kam se obrátit, jako na OSPOD, Úřad práce, Kotec Aš, který má i terénní program nebo KARO služba Cheb, která se zabývá sex byznysem, je to německá služba... Sociální pracovníci azylového Domova sv. Zdislavy pro matky s dětmi v tísní v Aši poskytují rodičům samoživitelům útočiště ve formě azylového domova, kde mohou být se svými dětmi, také zde mohou bydlet těhotné ženy. Ženy zde najdou pochopení a pomocnou ruku. Terénní pracovníci Služby Kotec v Aši se s rodiči samoživiteli setkávají v terénu. V případech, kdy se jedná o prostituci, užívání návykových látek, ohrožení násilným chováním jiných osob, zneužívání atd., už psychické, fyzické nebo v práci a například i v případech sociálního vyloučení. Se stejnými případy se setkávají sociální pracovníci Kotce v Mariánských Lázních, ale v ne v terénu, ale v centru podpory, kde poskytují poradenství sociální, dluhové, pracovně-právní. Zprostředkují kontakt s dalšími odborníky. Nabízí plánování, podporu a motivaci k dosažení vlastních cílů atd...

Respondenti, kteří odpovídali během polostrukturovaných rozhovorů na kladené otázky jsou odborníci z okresu Cheb, kteří pracují s rodiči samoživiteli, rodinami nebo dětmi. Přispěli k zmapování sítě pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb. Výzkum si vybral tyto odborníky, jako respondenty proto, že mají zkušenosti, praxi a povědomí o pomocné síti v okrese Cheb nebo tuhle síť již mají zmapovanou a využívají ji ve svojí profesi. Nejlepší ví, kam rodiče samoživitele nasměrovat, když s nimi řeší jejich životní situace a mají povědomí o kvalitě služeb ve svém okolí.

8 Sběr dat a postup zpracování výzkumu

Výzkum probíhal od 20.2. do 17.3.2022

Kvalitativní výzkum s polostrukturovanými rozhovory probíhal v okrese Cheb především ve městech Aš, Cheb, Mariánské Lázně. Kvůli časovému vytížení ze strany respondentů i z mé strany většina rozhovory konaly online nebo telefonicky. Vlivem onemocnění koronaviru a vzdálenosti města Olomouc od okresu Cheb se některé schůzky přesouvaly.

Otázky polostrukturovaného rozhovoru byly následující:

1. Chodí za Vámi pro pomoc spíše matky samoživitelky nebo spíše otcové samoživitelé? Setkal/a jste se spíše s matkami samoživitelkami nebo spíše s otci samoživiteli?
2. Myslíte si, že jsou zde v okrese Cheb dobré/kvalitní životní podmínky pro rodiče samoživitele? Mají dostačující příjmy? Mají možnost pronajmout si byt a udržet si ho? Z pohledu financí.
3. Setkal/a jste se spíše s rodiči samoživiteli, kteří byli nezaměstnaní, nebo spíše byla většina rodičů zaměstnaná?
4. Myslíte si, že nabídka služeb pro samoživitele je v okrese Cheb dostačující?
5. Myslíte si, že systém sociálního zabezpečení v ČR funguje dobře? Mají samoživitelé po získání příspěvků dostatek finanční podpory?
6. Sít'ovalo se Vám dobře v okrese Cheb? Našel/a jste zde hodně nedostatků?
7. Využil/a jste někdy při práci se samoživiteli nebo s rodinou metodu sociální práce s názvem case management nebo případovou konferenci?
8. Máte připravenou tzn. sít' pomoci pro rodiče samoživitele?
9. Jak taková sít' vypadá? Z jakých služeb se skládá?
10. U kterých institucí hledají samoživitelé pomoc nejvíce? Jakou pomoc nebo služby nejvíce potřebují či vyhledávají?
11. Jak se o organizacích/institucích/službách a dalších samoživitelé dozvídají?
12. Myslíte si, že je pro samoživitele pomoc v těchto zařízeních efektivní?
13. Co byste okresu Cheb doporučili, aby zde zřídil pro rodiče samoživitele či rodiny s dětmi?
14. Proč si myslíte, že tyhle služby zde nejsou?

Výše uvedené otázky byla respondentům kladeny proto, že výzkum chtěl dosáhnout cíle bakalářské práce, který zní: **zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb**. Uvedenými otázkami chtěla práce navázat na teoretickou část a otázky se týkají jednotlivých kapitol teoretické části. Cíl bakalářské práce byl v průběhu rozhovorů neustále prioritou a často došlo na doptávání se respondentů na další otázky, které výzkum zavedly například k tomu, proč si myslí, že v okrese Cheb mnoho odborníků a služeb pro rodiče samoživitele chybí.

9 Limity výzkumu

Bakalářská práce se zaměřuje na rodiče samoživitele, jak muže, tak ženy, stejně tak i kvalitativní výzkum. Výzkumu chtěl uvést otce samoživitele i matky samoživitelky, protože i otcové samoživitelé potřebují síť pomoci, kterou by mohli v tíživých situacích využít. Limitem výzkumu je, že v okrese Cheb je málo otců samoživitelů a služeb, které se zaměřují přímo na ně, jako na cílovou skupinu.

Limitem výzkumu bylo dodržování stanovených termínů schůzek s respondenty, a to z důvodu vzdálenosti z Olomouce do okresu Cheb. Proto výzkum zvolil variantu telefonickou či online setkání, která byla kvůli časovému vytížení sociálních pracovníků přínosná, jak pro ně, tak i pro mě.

Dalším limitem výzkumu byl vliv koronavirové pandemie, která ovlivnila nás všechny, někteří respondenti byli například covid pozitivní a nebyli schopni schůzky ve stanovený termín. Mnoho respondentů v souvislosti s koronavirem řešilo osobní i pracovní záležitosti. Bohužel ke konci výzkumu ovlivnila i válka na Ukrajině. Respondenti měli mnoho práce s dobročinnými akcemi na pomoc Ukrajině a některé schůzky jsme museli odložit.

10 Výsledky výzkumu

Na konci praktické části si výzkum pokládá otázku: **Dosáhl výzkum cíle bakalářské práce?**

Cílem práce je zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb.

Rozhovory se konaly s 8 respondenty. Čtyři respondenti byli z města Cheb, tři z Aše a jedna respondentka z Mariánských Lázní. Na odpovědi respondentů se výzkum zaměřuje z pohledu, z jakého jsou města, protože **každé město, kde respondenti pracují má svá specifika. Jednotliví respondenti z okrese Cheb se v mnohém shodují.**

Na kladené otázky, které se týkají **FINANČNÍ SITUACE** rodičů samoživitelů a **ohledně ZAMĚSTNANOSTI** rodičů samoživitelů odpovídali respondenti na otázku, a sice:

1. **Setkáváte se spíše se zaměstnanými nebo nezaměstnanými samoživiteli?**
2. **Jsou v okrese Cheb dobré/kvalitní životní podmínky pro rodiče samoživitele? Mají dostačující příjmy? Mají možnost pronajmout si byt a udržet si ho?**
3. **Funguje systém sociálního zabezpečení v Česku dobře? Mají samoživitelé po získání příspěvků dostatek finanční podpory?**

Na uvedené otázky a další otázky týkající se odpovídají respondenti následovně:

například Respondentka č.1 uvádí: *„Setkávám se hlavně s rodiči, kteří mají práci příležitostně.” „...Chodí k nám samoživitelky, které jsou ve finanční tísní, nemají peníze. Hledají především finanční pomoc.” „Setkávám se spíše s tím, že jsou na tom špatně.” „Potřebují finanční pomoc. Jsou to většinou lidé ve finanční nouzi, v hmotné nouzi.” „Celkově v okrese Cheb je to složitější v tom, že samoživitelé jsou v hmotné nouzi, a proto i cesta autobusem je velký náklad.”*

Respondent č.2 prezentuje, kdy se se samoživiteli setkává nejčastěji: *„...spíše se s nimi s matkami setkáme v rámci sociálně patologických jevů, jsou to například prostitutky, pro které je to jediná možnost výdělků už.” „... spíše se s nimi s matkami setkáme v rámci sociálně patologických jevů, jsou to například prostitutky, pro které je to jediná možnost výdělků už. Například jsme se setkali s jednou prostitutkou a měla dítě, které bylo mentálně postižené nejdřív byla v azylovém domě tam se neuchytila a pak musela být prostitutka, protože to prostě byla ta jediná možnost... Nebo se s nimi setkáme, když něco ukradnou ...”*

Respondentka č.3 uvádí podobné sdělení ohledně finanční situace rodičů samoživitelů, jako respondentka č.1: „*Já neviduju, kdo je kdo, v podstatě bych si v hlavě musela probrat příběhy... je to například máma, co žije sama a má nějakého partnera, takže peníze nějaké má... Úplně nezaměstnaný mámy taky máme, ale neznám poměr. Je pravda, že to není primární záležitost, co řešíme, možná se na nás neobrací s těmito problémy...*” „*Je to těžké pro všechny, pro samoživitele obzvlášť. Je to drahý ty byty a je to pro ně náročné, to rozhodně...*“ „*Co si budeme, život v Chebu i v Aši je těžký. Není to vůbec jednoduché i pro nás...*” „... *myslím si, že to jednoduchý rozhodně nemají ...byt nájem stojí tady v Chebu kolem 10tisíc a když připočtu nějaký ty poplatky za elektřinu, vodu a tak dále...a jídlo tak to je nějakých 25 tisíc si myslím, a to si myslím, že takový výdaje má máma s jedním dítětem to si myslím, že takový dávky nedostanou teda, ale to fakt jako netuším...*”

Respondentka č.4 odpovídá také stejně jako předchozí respondentky i na otázku na kvalitu systému sociálního zabezpečení v Česku odpovídá: „*Nezaměstnanými. Všechny jsou zde nezaměstnané ...*” „*Myslím si, že určitě nemají dostatečné příjmy.*” „*A taky prací pro matky samoživitelky, které mohou jen na ranní je málo... hodně málo... skoro vůbec...*” „*Myslím si, že tento systém sociálního zabezpečení stojí úplně za prd... když mají zaplatit tady za služby zbyde jim životní minimum...stát jim teda na tyto služby něco přispívá..., ale stejně je to pro ně velmi náročné.*”

Naopak respondent č.5 uvádí, že životní podmínky pro rodiče samoživitele v okrese Cheb jsou dobré, také odpovídá na kvalitu systému sociálního zabezpečení v Česku: „*Tady je to asi půl na půl řekl bych. Ale asi bych dal spíše nezaměstnané matky, které pobíraly sociální dávky.*“ „*Ano mají zde kvalitní podmínky.*” „*Tak tady bych to kritizoval, protože když jsem viděl pacientky, které pobíraly dávky, tak si myslím, že ty dávky nejsou cílené. Lidé snadno získají dávky, snadno dosáhnou na status lidí, kteří pobírají dávky. Například znám lidi, kteří pobírají dávky a jezdí mercedesem. Jo je to špatný systém...*”

Respondentka č.6 odpovídá následovně: „*V naší službě spíše nezaměstnané, o zaměstnaných víme, ale nechodí k nám moc jen jednorázově třeba...*” „*Moc ne...nemají kvalitní podmínky a příjmy...*” „*V souvislosti s bydlením ne...myslím, že ne...nemají dostatek finanční podpory...*”

Respondentka č.7 odpovídá stejně: „*Nezaměstnanýma matkama se setkáváme spíš...*” „*Žádný podmínky pro ně nejsou, nejsou sociální byty není nic...nemají na kouce nemají na nic, aby si pronajaly byt. ...*” „*Tady to je strašně těžká otázka...jsou mámy a mámy, které chodí*

do práce a ty co nechtějí..., ale víc jsou na tom bité ty, které chodí do práce... Hele řekneme si to na rovinu stát na dávkách vycucávají "nemakačenkové"...."

Respondentka č.8 odpovídá stejným názorem: *„Tak na půl...většinou pracovaly, nyní jsou na mateřské dovolené...”* *„Nejsou, není o ně postaráno ze strany kraje, státu...jen minimálně...většinou nemají žádné dávky, většinou na příspěvek na péči nebo dávky hmotné nouze nedosáhnou...”* *„Ne....nedosáhnou na něj, většinou zůstanou bez příspěvků, a tudíž se dostanou bytové problematiky.”*

Ve většině případů rodiče samoživitele tíží především finanční situace s tím se váže státní finanční podpora, na kterou například nemají nárok nebo je velmi nízká a jim nestačí na pokrytí všech potřeb jejich rodiny. Převážně se respondenti setkávají při práci s nezaměstnanými samoživiteli a především matkami. Může to být zapříčiněno hlavně kvůli tomu, že za nimi klienti chodí se specifickými potřebami podle toho, na co se odborníci zaměřují. Takže například do psychologické poradny nebo za psychology docházejí matky s psychickými nebo vztahovými problémy. Otcové samoživitelé za nimi přichází především hlavně kvůli svým dětem. Do azylových domů, Charit, spolků nebo organizací docházejí samoživitelky, kvůli své finanční situaci, vyhledávají materiální pomoc nebo potravinovou pomoc. Na otázky, KDO především jejich pomoc vyhledává a KTEROU POMOC nejvíce samoživitelé VYHLEDÁVAJÍ odpovídají jednotliví respondenti následovně:

- 1. Chodí za Vámi pro pomoc spíše matky samoživitelky nebo spíše otcové samoživitelé?**
- 2. U kterých institucí hledají samoživitelé pomoc nejvíce? Jakou pomoc nebo služby nejvíce potřebují či vyhledávají?**

Respondentka č.1 uvádí: *„Chodí k nám do charity matky samoživitelky.”* *„Potřebují finanční pomoc. Jsou to většinou lidé ve finanční nouzi, v hmotné nouzi. Také v sociální nouzi se nachází a s tou jdou do organizací ne do charity. V charitě hledají spíše finanční pomoc. Je to pro ně útočiště pro pochopení. A myslí si, že pro snadno dostupné finanční prostředky, ale nedostanou přímo finance. Takže přichází spíše jednorázově a chodíme s nimi například na nákup... Farní Charita je první záchytné místo!”*

Respondent č.2. uvádí: *„...spíše se s nimi s matkami setkáme v rámci sociálně patologických jevů, jsou to například prostitutky, pro které je to jediná možnost výdělků už.”*

Respondentka č.3 uvádí: „*No tohle nevidujeme, jsme rodinná poradna. Nedokážu vám říct nějaký přesný přehled, ale chodí sem matky s dětmi, která potřebuje podporu pro děti nebo pro sebe. Nebo chodí tátové v případech, kdy maminka umřela, ale nevidujeme to, protože to není indentifikátor který sledujeme.*” „*Tím, že jsme psychologická poradna řešíme vnitřní věci, někdy jsou to vztahy no vlastně vždycky.... máma to nezvládá, že je na všechno sama neví kudy kam někdy dochází ty finanční prostředky. Proto jedna maminka dává do Nádechu i holku, aby si odpočinula na chvílku... Další například otec umřela mu manželka má tři děti nějak se s tím vyrovnává sám, ale šlo v tomto případě spíše o děti.... máma se stane samoživitelkou právě třeba rozvodem, odchodem otce od rodiny ...a řešíme tu hodně syndrom opuštěného rodiče, ten je velmi běžný...u těch dětí ... jí trápí zranění, že se takhle rychle stala...a i s tím tátou se teda pracuje, aby byl zas navázaný kontakt s těmi dětmi. Netrpí matky jen financemi...jsou to i psychické problémy... Protože například jsou to případy, že dva doktoři se rozvedou a mají děti.... a ty do Nádechu neposíláme, protože ty mají finance a trápí je něco jiného... V Nádechu je to hlavně ta materiální pomoc...*”

Respondentka č.4 uvádí: „*Máme tady jenom matky.*” „*Nejvíc žádají o dávky, hledají bydlení, ty finance no... Upřímně ženy tady nic moc nevyhledávají spíš potraviny, hygienu a peníze...*”

Respondent č.5 uvádí: „*S matkami...*“ „*Psychologickou a právní. Z těch služeb třeba předmanželská poradna Cheb. Nebo taky oddělení dětské nemocnice Cheb-primář je tam nakloněný k sociální práci a chce pomoci...*”

Respondentka č.6 uvádí: „*Matky samoživitelky spíš...*” „*Většinou ...ze zkušeností s našimi samoživiteli se jedná materiální službu... pomoc s úřady, děláme přímo my Kotec...*”

Respondentka č. 7 uvádí: „*Matky samoživitelky.*” „*Nezaměstnanýma matkama se setkáváme spíš...*” „*Úřad práce, my Kotec a vyhledávají hlavně potravinovou pomoc, pomoc s vypisováním formulářů na dávky například atd....*”

Respondentka č. 8 uvádí: „*Rozhodně matky, muže jsme měli čtyři...*“ „*Tak na půl...většinou pracovaly, nyní jsou na mateřské dovolené...*“ „*Materiální a finanční podporu nejvíce.... taky potravinovou pomoc...*”

Respondenti z okresu Cheb mají pro samoživitele připravenou SÍŤ POMOCI, ale uvádějí, že by se síť pomocných organizací, služeb nebo institucí a odborníků MĚLA

ROZŠÍŘIT mnohem víc. Proto na otázky týkající se pomocné sítě pro rodiče samoživitele a jestli je síť služeb v okrese Cheb dostatečná. Odpovídají následovně:

1. **Je nabídka služeb pro samoživitele v okrese Cheb dostačující?**
2. **Máte připravenou tzn. síť pomoci pro rodiče samoživitele? Jak taková síť vypadá? Z jakých služeb se skládá?**

Respondentka č.1 uvádí na otázku, jestli je síť služeb v okrese Cheb dostatečná: *„Ano, teď bych řekla, že ano. Je skvělá ta pomoc... Ze strany spolku Nádech je práce perfektní. My s nimi spolupracujeme a posíláme k nim samoživitelky, které sem přijdou a hledají pomoc”* „Ano. Dlouhodobě pomáháme jedné samoživitelce, která bydlí poblíž a jejímu partnerovi, poskytujeme jim takovou nadstandartní péči, protože oni nám hodně pomáhají i jako dobrovolníci... No takže, ale nejvíce je posíláme do Nádechu a holky tam mají další síť pomoci a síť dalších odborníků, kteří samoživitelům mohou pomoci.”

Respondent č.2 preventista městské policie Aš odpovídá na otázku, jakou mají připravenou následovně: *„OSPOD, Úřad práce, my třeba zprostředkujeme, kam se obrátit třeba na Kotec Aš, který má i terénní program. KARO služba Cheb, která se zabývá sex byznysem, je teda německá...”*

Respondentka č.3, zda jsou služby v okrese Cheb dostačující a jestli má připravenou síť pomoci pro rodiče samoživitele následovně: *„Ano myslím si, že ví, kam se obrátit i ty holky v Nádechu dělají pro to hodně jsou zařazeny v katalogu poskytovatelů služeb v Chebu, i když nejsou sociální služba... Udělají si kontakty a vztahy hrozně jednoduše... jo mají tam to kafe, kdy s těma mámama sedí a povídají si a matky si oddechnou, jsou tam kroužky pro děti... OSPOD spolupracuje se všema organizacemi a pomáhá hodně...když se někdo někde objeví i na Úřadě určitě bych řekla, že tou sítí nepropadne... Co tu chybí jsou právě sociální bydlení nebo to podporovaný bydlení a podporovaný zaměstnání tady hodně chybí ... “*

Respondentka č.4 odpovídá na otázku, jestli je síť služeb v okrese Cheb pro rodiče samoživitele dostačující, že: *„To nevím úplně...nedokážu říct...”* a na otázku, zda má připravenou síť pomoci pro rodiče samoživitele uvádí: *„Víme, kam je poslat, spolupracujeme s Úřadem práce v Aši. Kotcem, CPR služby v Aši...a tak...”*

Respondent č.5 na otázku, zda je nabídka služeb dostačující říká, že: *„Není, řekl bych, že ještě není.”* a na otázku, jestli má a jakou má připravenou síť pomoci pro rodiče samoživitele odpovídá následovně: *„Řekl bych, že ano. Dvě tři varianty určitě mám. Nejhorší,*

ale právě matka v krizi. Mohou to být organizace dlouhodobé pomoci, akutní pomoci... je to sociální lůžko chebská nemocnice, policie.”

Respondentka č.6 odpovídá na otázku, zda je **nabídka služeb dostačující** pro rodiče samoživitele: „*Myslím si, že teď jo..., že se situace zlepšila... mohlo by být lépe, ale je to lepší než před pár lety*” a na otázku **sítě pomoci** pro rodiče samoživitele odpovídá, že: „*Nějakou ano...*” „*Nadace, když potřebujeme něco sehnat, OSPOD a s jinými neziskovkami v okolí- Česky západ, Nádech-spolek, Útočiště Cheb, v rámci Kotce máme různé pobočky, pedagogicko psychologická poradna Cheb..., probační mediační služba...*”

Respondentka č.7 uvádí v odpovědi na otázku týkající se **dostatečné nabídky služeb** v okrese Cheb, že: „*Myslím, že spíše ano v okrese Cheb jo. V Aši je to horší.*” „*Jediná služba my, azylový dům, a to je všechno...Fénix pro volnočasové aktivity pro děti... Vlastně ještě my jsme domluvený se Sluníčkem, což je dům dětí a mládeže...a tam když matka pobírá dávky hmotné nouze je možnost dát dítě na kroužek zdarma...*” Na otázku, jakou **sít pomoci** pro rodiče samoživitele mají odpovídá: „*Úřad práce, my Kotec a vyhledávají hlavně potravinovou pomoc, pomoc s vypisováním formulářů na dávky například atd. ...*” „*Nasměrujeme je na jiné služby, ale musí třeba do Chebu nebo dál ... teda jako je tady ještě středisko výchovný péče v Aši....nebo pokud užívají drogy tak samozřejmě tady kolegové se o ně postarají...*”

Respondentka č.8 odpovídá na stejné otázky následovně: „*Nově je zde SASKA ta funguje až letos, tato cílová skupina je nyní poměrně aktuální pro neziskové organizace...dříve byla opomíjená.*” „*Ano. ... například je to Útočiště, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Bavlka... Jsme propojené, víme, co děláme a odkazujeme s pomocí na jiné služby. Tak služby na nás, my nejsme služba, jsme podpora.*”

Zde praktická část uvádí **sít pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb**, která z výzkumu vychází: respondenti, které výzkum uvádí jsou také součástí sítě pomoci pro rodiče samoživitele. Sít pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb se skládá především z různých organizací, institucí a odborníků.

Sít pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb

Psychologové, (psychiatři) například:

Mgr. Radek Karchňák – poradenská agentura, Cheb

Mgr. Lenka Vybíralová – Psychologické poradenství a diagnostika,
Cheb
Poradna pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy Cheb
Pedagogicko-psychologická poradna Cheb
MUDr. Barbora Zahradníková – Psychiatrická ambulance, Cheb
Psychiatrická ambulance
Cheb

Charity:

Farní Charita Cheb
Farní Charita Aš
Pobočka Diecézní Charity Plzeň Cheb

Sociální, zdravotní služby:

Pro osoby ohrožené sociálním vyloučením

KOTEC O.P.S., Cheb
RUBIKON CENTRUM, Z.S., Cheb
ČESKÝ ZÁPAD, Mariánské Lázně, Teplá

Pro osoby se zdravotním postižením

CENTRUM PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ KARLOVARSKÉHO KRAJE, O.P.S., Cheb
FOKUS MLADÁ BOLESLAV, Z.S., Cheb
CENTRUM PRO DĚTSKÝ SLUCH TAMTAM, O.P.S., Cheb
AMICA CENTRUM S.R.O., Cheb
„DĚTSKÝ ÚSVIT“, Z.S., Cheb
HOME CARE – HLOŽKOVÁ EVA, Cheb
JANA-CARE 93 S.R.O., Cheb
RANÁ PÉČE KRŮČEK, Cheb

Pro rodiny, děti a mládež

CENTRUM PRO DĚTSKÝ SLUCH TAMTAM, O.P.S., Cheb
 DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE SOVA CHEB, Cheb
 KLUBÍČKO CHEB, Z. S., Cheb
 OBČANSKÉ SDRUŽENÍ ROKRŠTI, Z.S., Cheb
 ÚTOČIŠTĚ O.P.S., Cheb
 SOCIÁLNĚ AKTIVOZAČNÍ SLUŽBA PRO RODINY S DĚTMI BAVLNKA, Cheb
 KLUB FÉNIX, Aš
 DŮM DĚTÍ A MLÁDEŽE SLUNÍČKO, Aš

Služba přímo zaměřená na samoživitele

NÁDECH Z.S., Cheb

Další instituce:

OSPOD
 Úřad práce v každém městě v okrese Cheb
 KOTEC O.P.S., Aš
 KOTEC O.P.S., Cheb
 KOTEC O.P.S., Mariánské Lázně
 ODDĚLENÍ DĚTSKÉ NEMOCNICE, Cheb
 Státní policie, pokud se jedná o domácí násilí nebo násilí jiné osoby

Výše uvedená **síť pomoci pro rodiče samoživitele není dle respondentů dostačující, kvalitativní výzkum s nimi souhlasím.** Při pohledu na síť pomoci se **nejvíce odborníků, organizací, služeb a institucí nachází ve městě Cheb.** Z výsledků je jasné, že rodiče **samoživitele tíží nejvíc finanční situace, neustále dojíždění za službami** do jiných měst, pokud nežije rodič samoživitel v Chebu **je pro ně finančně náročné.** Proto **nápady respondentů, které z výzkumu vyplynuly jsou pro okres Cheb velice užitečné** a myslím si, že by **tyto informace okres Cheb velice obohatily.** Proto si výzkum neustále pokládal důležité otázky:

1. **Co okres Cheb potřebuje, aby se síť pomoci pro rodiče samoživitele rozšířila?**
2. **Proč zde není dostatečná síť pomoci pro rodiče samoživitele?**

Respondenti na otázky odpovídali následovně:

Respondentka č.1 na otázku č.1 odpovídala: „*Myslím, že ve městě Cheb je to dobrý, je tu dobrá síť pomoci. Víme i ostatní ví, kam je poslat. Celkově v okrese Cheb je to složitější v tom, že samoživitelé jsou v hmotné nouzi, a proto i cesta autobusem je velký náklad. Proto by obce měli mít nějakou možnost pobočky, aby mohli čerpat někde v obci kde bydlí a nemuseli jezdit za peníze daleko někam do Nádechu, který je tedy v Chebu, ale další organizace zaměřující se přímo na samoživitele je v Karlových Varech.*” a na otázku č.2 „*To nevím...*”

Respondent č. 2- neměl k tématu, co říct.

Respondentka č.3 na otázku č.1 odpovídá: „*Podporovaný bydlení, podporovaný zaměstnávání to rozhodně, ale je to otázka zákona...*” a na otázku č.2 „*Nevím (smích), protože jsme nejhorší úplně ve všem...jsme odstrčení tady... V sociálních pracích musíte mít chuť...spoustu lidí odchází do Německa...jsme zapomenutý...tady musíte mít prostě vztah k tomu okresu a kraji...protože tady nikdo nezůstává. Tady je minimum studentů, jako vysokoškolačku.... byla jsem opravdu překvapená, jestli je to jen 5 % ... Tak sama to znáte...*”

Respondentka č.4 na otázku č.1 odpovídá následovně: „*To netuším nemůžeme se toho dopátrat proč tady nejsou a jinde jo...těžko říct...nevíme, co v tom je...*“ a na otázku č.2 „*Myslím si, nabídka těch bytů je hodně málo, ať už sociální, městský...nebo práce tu pro ně není vůbec. Protože dělat na směny je pro ně blbost... nemají, kam dát děti.*”

Respondent č.5 odpovídá na otázku č.1 „*Rozhodně nějaké krizové místo, vlastně pro ty matky v krizi a celkově. Když se jedná o domácí násilí, aby mohla ta matka, kam odejít do bezpečí. Aby zde vznikl vyloženě systém sociální, právní, školní i školkový. Vlastně propojení nějak online služeb – online poradna služeb, aby věděli, kam v krizi jít na koho se obrátit, aby to jednotlivé ty instituce nemuseli zdlouhavě řešit sami.*” a na otázku č.2 „*To není otázka úplně pro mě spíše to je na radnici. Ale teda asi líp se zaměřit na nepokryté oblasti, zmapovat je. Například jsou zde prostitutky, které se dostaly na ulici... Potřebují pomoc a tak dále...*”

Respondentka č.6 odpovídá na otázku č.1 „*Chybí lékařská péče, odborníci-dětsí psychologové, psychiatři, zubaři, psychologové pro dospělé...*” a na otázku č.2 „*Asi, že jsme v Karlovarském kraji.... jsme u hranic a hodně odborníků je v Německu.... nebo odchází do Německa.*”

Respondentka č.7 odpovídá na otázku č.1 „*Nejvíc chybí lékaři, pediatři, sociální bydlení, odborní lékaři, psychiatři, psychologové, zubaři..., ale to mluvím hlavně tady v Aši jo...to se dojíždí i za Mariánky a dál...*” a na otázku č.2 „*Málo lékařů všichni utíkají do*

Německa...za lepším...co je tady má držet... tak sama to víte a vidíte... Když se podíváte na složení obyvatelstva.... to taky hraje roli..”

Respondentka č.8 odpovídá na otázku č.1 „*To opravdu nevím...nedokážu takhle říct... myslím si, že se teď pomoc samoživitelům rozrůstá, nízkoprahy, sazka, farní charita, vše je v běhu...*”

Respondenti z okresu Cheb se vyjadřovali při rozhovorech velice podobně. **Převážně problémem je, že okres Cheb sousedí s Německem, které nabízí lepší pracovní místa. V menších městech okresu se tento problém jeví významnějším, zatímco větší města okresu Cheb tolik tento vliv nepocítují.** V menších městech chybí odborníci, právě vlivem toho, že odchází do Německa za lepším platovým ohodnocením. Ve městech okresu Cheb je nedostatek bytů, pracovních míst pro rodiče samoživitele, služeb, organizací a institucí pomáhající rodičům samoživitelům. Respondenti ve výše uvedených rozhovorech uváděli návrhy pro okres Cheb, aby zřídil pro pomoc rodičům samoživitelům.

Návrhy jsou tedy následující:

- **Zřídít pobočky jednotlivých organizací například z Chebu v dalších menších městech a obráceně.** V tom případě by samoživitelé nemuseli za pomoci dojíždět nebo by dokonce nějakou větší podporu a pomoc měli. Protože právě z toho důvodu, že jsou služby v malých městech nedostupné, tak samoživitelé, kteří nemají dostatek financí za službami nedojíždějí.
- **Krizové místo.** Pro samoživitele, když se jedná o domácí násilí, aby měli kam jít. N bezpečné místo, kde jim bude poskytnuta pomoc.
- **Vybudovat ONLINE síť podpory v okrese Cheb pro rodiče samoživitele.** V této síti by mohli být zapojeni různí odborníci, instituce, organizace. Například i školská, školková, zdravotnická, právnícká zařízení a další. Zde by mohli samoživitelé rychle a efektivně najít pomoc s ohledem na svůj problém, situaci, kterou prožívají a dostalo by se jim kvalitní pomoci. Online chat, prostor pro rodiče samoživitele.
- **Více a lépe se zaměřit na nepokrytá místa okresu Cheb ve spojitosti se samoživiteli.** Jako například prostituce, vyloučené lokality a další. Zmapovat tyto oblasti, problémy a přizpůsobit jim služby, organizace pro rodiče samoživitele.
- **Zajistit v okrese Cheb podporované bydlení a podporované zaměstnání.** Podporované bydlení slouží k poskytnutí samoživitelům bezpečné zázemí, kde by měli prostor zajistit si finanční rezervy na vlastní bydlení a zde by platili snížený nájem.

Podporované zaměstnání by bylo zaměřené na samoživitele, aby měli možnost individuální pracovní doby nebo vyhovující pracovní doby. Například ranní, protože odpoledne nemají hlídání pro své děti.

- **Z pátrání výzkumu také vyplynulo, že v okrese Cheb schází pro rodiče nějaké prostředí skupinové terapie, podpůrné skupiny nebo tzn. Peers skupiny. Peers skupina pro samoživitele je v Praze, což je velice daleko. Něco podobného realizuje nyní v Chebu spolek Nádech, který poskytuje prostor, kde si mohou samoživitele dát v klidu kávu a občerstvit se, zatímco si děti hrají v hracím koutku.**

Se zaměřením na menší města jako je například Aš:

- **Pohraniční město, kterému chybí byty, ať už sociální nebo městské. Chybí zde pracovní místa pro rodiče samoživitele, vlastně celkově pro občany města. Chybí odborníci – lékaři, psychologové, psychiatři, zubaři, pediatři atd... Vše vlivem lepších pracovních míst v Německu, všichni odcházejí do Německa, stejně tak z Mariánských Lázních a dalších menších měst.**

Proto vhodným řešením by mohlo být:

Dle Vítězslava Kokoře, který je předseda místní organizace ANO jsou **problémy a možnosti řešení situace v Aši následující: Aš je na konci republiky, dalo by se říct i na začátku republiky, jak se to vezme a sousedí s bohatým Bavorskem.** Mohlo by se zdát, že to je pro Aš výhodou, což na začátku bylo, ale bohužel se tento fakt **stává velkou nevýhodou.** **V Německu jsou trojnásobné mzdy, oproti mzdám v Aši, což znamená, že spoustu lidí odchází pracovat do Německa. Aši tihle pracující lidé chybí, postupně zanikají podniky, služby, postupně odcházejí lidé, kteří například organizovali sociální, kulturní nebo sportovní činnosti.** Nemají na tu práci už čas nebo se odstěhují buď do Německa nebo i do Chebu do větších měst. Nejde mít silnou ekonomickou základnu v Aši. **A proto opatření, které navrhuji, které by mělo pomoc a o kterém jednáji, už vlastně i s vládou,** kvůli tomu nesou název hnutí ANO. Požádali vládu o pomoc za vlády Andreje Babiše a opravdu **ze všech politických stran chtělo ANO pomoc.** Protože **tento nápad musí být na státní úrovni, jedná se o změnu zákona.** Hnutí jedná s mnoha odborníky ekonomy, sociology a dalšími.

Nápadem je **realizovat v Aši pilotní projekt z názvem DAŇOVĚ ZVÝHODNĚNÝ REGION.** Což znamená, že **firmy, lidé, kteří by do města přišli, tak by třeba neplatili některou daň jako například DPH nebo jiné daně.** Současně by také **lidé neplatili daň ze**

mzdy. Tím pádem by v Aši bylo levnější zboží, služby. Firmám by díky odpuštěnému DPH vznikl prostor na výplatu vyšších mezd a zároveň ti lidé by z té mzdy neplatili daně z příjmu, což znamená, že by se jim zvýšila mzda. Navíc když se hnutí poptávalo těch stávajících společností, které zde působí na to, co by se stalo, co by udělali jejich sídlo firem, kdyby tady ten daňově zvýhodněný region byl a oni říkali, že by firmy přemístili firmy z Německa sem do pohraničí. To znamená, že firma, která zdaňovala peníze a zisky v Německu by je pak zdaňovala v Aši, protože daň ze zisku by se platila, neplatilo by se DPH a daň ze mzdy. Což by následně mohlo pomoci snad i celému okresu Cheb. (Kokoř, předseda Ašského hnutí ANO, 2022, osobní sdělení)

11 Diskuse

V praktické části v rozhovorech s odborníky se výzkum dozvídá, že v České republice se spíše setkávají s matkami samoživitelkami, které finanční tísní a hledají finanční podporu, protože jsou mnohdy nezaměstnané. Setkají se i s otci, ale ti si své problémy rádi řeší sami a od odborníků potřebují spíše pomoc pro své děti. Teoretická část bakalářské práce se ve druhé kapitole práce zaměřuje na životní podmínky v okrese Cheb a v Karlovarském kraji, což zahrnuje ekonomiku a domácnosti v Karlovarském kraji, školská zdravotnická, sociální zařízení, systém sociálního zabezpečení a nárok na státní finanční podporu. V části **Ekonomika a domácnosti v Karlovarském kraji práce uvádí v číslech z ČSÚ například, že: „...v oblasti čistého měsíčního příjmu od 12 001 Kč do 30 000 Kč je procento osob nejvyšší a z toho náklady na bydlení celkem za měsíc na domácnost je zhruba průměrně 6142.06 Kč.“** (ČSÚ, *Statistická ročenka Karlovarského kraje, 2021 [online]*) Podle respondentů, když se k tomu připočtou veškeré poplatky, jídlo, pití, potřeby dětí, jako školní pomůcky, oblečení pro ně i pro sebe atd.... Není možné, aby rodič samoživitel v okrese Cheb s takovým příjmem vystačil s penězi a nebyl pak ve finanční tísní.

V této kapitole práce uvádí školská, zdravotnická a sociální zařízení teoretická část čerpá z mnoha zdrojů a zařízení, která jsou v této části uvedena, **hodně respondentů uvádí, jako svojí připravenou síť pomoci pro rodiče samoživitele.**

V teoretické části je uveden počet dávek a výdaje na tyto dávky státní sociální podpory a také nárok na ně. Uvádí, že: „...Rodiče samoživitelé mají nárok na dávky a příspěvky v případě splnění podmínek stanovených zákonem.“ „...Například dle zákona zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.“ (zákon č.117, §1, §2, §2a) V tomto zákoně je popsán komplex toho, kdy, kdo má nárok na státní finanční podporu například: „... jsou na území České republiky hlášeny k trvalému pobytu podle zvláštního právního předpisu, jde-li o státní občany České republiky nebo mají na území České republiky trvalý pobyt podle zvláštního právního předpisu, jde-li o cizince, podmínkou je, že mají na území České republiky bydliště.“ (zákon č.117, §3) Zákon uvádí okruh oprávněných osob pro nárok na státní finanční podporu. Jeden z respondentů uvedl, že na status člověka, který má nárok na dávky státní sociální podpory dosáhne mnoho lidí a je to bezúčelné, protože tyto jedinci například jezdí v drahých autech. Respondenti uvedli, že je opravdu neúčelná, a to z toho důvodu, že pomáhá lidem, kteří vůbec nepracují a nesnaží se svojí situaci zlepšit. Zatímco ti, kteří se snaží nemají nic nebo velmi málo.

Podle uvedených slov ze zákona o státní sociální podpoře by to vypadalo, že dávky může získat opravdu každý. Zákon uvádí další podmínky pro získání těchto dávek. A **proto někteří respondenti naopak uvádějí, že samozivitelé nedosáhnou na státní sociální podporu, protože to působí ze součtu z příjmu, že jsou na tom dobře, a přitom to tak v realitě není. Respondenti často uváděli, že pokud na podporu dosáhnou, tak je pro ně nízká a nedokážou s ní vyjít.** Výzkumu se od většiny respondentů dozvídá, že **systém státní sociální podpory v Česku je špatný, potřeboval by změnu, není totiž účelný.**

Ve třetí kapitole teoretické části se práce zaměřuje na síťování, druhy síťování, profesionální síťování v sociální práci a uvádí zde příklady dobré praxe síťování v sociální práci v okrese Cheb. Výzkumu síťování využívá pro dosažení výsledků, a i s odborníky z okresu Cheb. Teoretická část uvádí: „...*Neformální síť je složena z blízkých vztahů dané osoby, kterou síťování tvoří.*“ (Solařová, case management, 2013, s.8, [online]) a „...*formální síť je prostředkem k dosažení našich cílů. Je to síť, kterou tvoříme s organizacemi, službami, úřady a dalšími osobami, které by mohli našemu klientovi pomoc. Formální síť slouží ke zlepšení služeb jejich rozvoj a koordinace.*“ (Gójsková, 2007, s.143, [online]) Výzkum využívá neformální i formální síťování při zjišťování dat v okrese Cheb. Některé respondenty jsem znala blíž, a proto jsem je kontaktovala. Některí respondenti byli kontaktováni formálně, protože jsem na ně například kontakt dostala nebo jsem si kontakt sama vyhledala. Výzkum využil přímé, nepřímé síťování i offline síťování. Kontakt s respondenty se konal buď osobně nebo telefonicky. V teoretické části je uvedeno následovně: „*Přímé síťování je shánění kontaktů, tak že si o ně řeknu já sám/sama.*“ a „*U nepřímého síťování necháváte “zakázku” přijít k vám.*“ a „*Offline síťování je osobní kontakt s osobou, kterou žádám o pomoc.*“ (Ball, Authentic networking, 2014, s.9-10, [online]) Při síťování seznamu respondentů byl využito přímé i nepřímé síťování, protože se stávalo, že nějaký odborník mi doporučil nějakého jiného odborníka či službu a oni mě pak sami kontaktovali, protože si to mezi sebou řekli, že hledám respondenty pro výzkum. Respondenti profesionální síťování využívají při své práci v teoretické části je uvedeno: „*Síťování v sociální práci slouží k podpoře činností, spolupráce organizací i odborníků dané sítě služeb. Slouží také k tvorbě strategií, analýz, zmapování potřeb aktérů, na základě výsledků vytváří lokální cíle a strategie. Pro vytvoření kvalitní sítě je třeba zapojit všechny aktéry sítě (organizace, odborníci, komunity...)*“ (právo na dětství, síťování, [online]), zejména využívají provozní, které se podle teoretické části týká: „*Provozní sítě jsou uvnitř organizací. Účastníci této sítě mohou být například pracovníci organizace,*

manažeři, klienti, donoři.“ Využívají i osobní sítě, které teoretická část popisuje: „*Osobní sítě ty jsou napříč organizacemi a obory. Osobní síť může být složena z přátel, bývalých kolegů, učitele, členy komunity, zdravotníky atd...*“ (social work licensure, Professional Networking in Social Work, 2022 [online]). **Sítování také výzkum využil v rozhovorech s respondenty, když tvořil síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb. Dalo by se říct, že aplikoval lokální sítování, kdy průběžně mapoval potřeby všech aktérů, jak samoživitelů právě od respondentů, tak i odborníků, když pokládal jednotlivé otázky na téma při práci se samoživiteli. Výzkum analyzoval potřeby lokální sítě služeb pro rodiče samoživitele, a nakonec sám síťoval. Vznikla síť pomoci pro rodiče samoživitele viz výše. Teoretická část v této kapitole také uvádí příklad dobré praxe sítování v okrese Cheb, kde uvádí lokální síťářku Evu Holečkovou, která síťovala pro Aš, pro Cheb síťovala Mgr. Olga Ornetová a pro Mariánské Lázně Mgr. Kateřina Binková.**

Ve spojení s takovým sítováním se často dělá komunitní plánování, které také uvádí třetí kapitola teoretické části: „*Komunitní plánování sociálních služeb si klade za cíl vytvořit plán, který zajistí potřeby komunity a na ně pak reaguje nabídkou sociálních služeb. Komunitní plánování znamená plánování sociálních služeb ve spolupráci se všemi subjekty, kterých se plánování týká. Plánování tak zvyšuje dostupnost sociálních služeb a jejich nabídku rozšiřuje.*“ (městský úřad Aš, komunitní plán města Aše, 2022, [online]) Každé město v okrese Cheb má svůj komunitní plán.

Ve čtvrté kapitole teoretické části se práce věnuje metodám sociální práce, které by se daly použít při práci s rodiči samoživiteli, uvádí zde metodu case managementu a případovou konferenci. V rámci rozhovorů s respondenty byly pokládány otázku, zda někdy tyto metody při práci se samoživiteli využili a jestli byla metoda efektivní. Většina respondentů odpověděla, že se setkali v praxi s případovou konferencí, kterou buď sami vedli nebo ji pořádal OSPOD. Nebo se neseťkali ani s jednou metodou, protože nejsou sociální službou. V mnoha případech respondenti odpovídali, že případová konference byla užitečná. Jedna respondentka odpověděla, že nebyla, protože klient a jeho síť neměli dostatečný zájem se na této konferenci podílet a situaci řešit. **Metodu case managementu využívají i nevědomě všichni respondenti, protože mají síť pomoci pro rodiče samoživitele připravenou a v rámci práce s klienty je odkazují na jiné odborníky nebo jim zprostředkují jinou organizaci, instituci, službu, pomoc.**

Škála otázek byla velmi rozsáhlá proto, že výzkum si kladl za cíl znát veškeré aspekty života v okrese Cheb. Rozšířené otázky navazovaly na informace, které respondenti uváděli a také na jednotlivá města, protože každé město má svá specifika. Ve finálním výsledku výzkum došel k cíli bakalářské práce.

Cílem bakalářské práce je: zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb- cíl se povedlo naplnit. Síť je uvedena výše v kapitole výsledky výzkumu, kde ji znázorňuje v tabulce.

Závěr práce

V teoretická části bakalářské práce první kapitola zaměřuje na vysvětlení pojmu samoživitelé. Zaměřuje se, jak na otce, tak matky, vysvětluje příčiny vzniku neúplných rodin. Ve druhé kapitole práce uvádí životní podmínky v Karlovarském kraji a okrese Cheb, kde je zahrnuta ekonomika a domácnosti, školská, sociální a zdravotnická zařízení, dále systém sociálního zabezpečení v ČR, nároky na státní finanční podpory. Třetí kapitole práce se věnuje síťování, druhům síťování, profesionálnímu síťování v sociální práci, uvádí zde příklad dobré praxe síťování v okrese Cheb a dále také komunitní plánování, jeho principy a priority. Čtvrtá kapitola uvádí metody sociální práce, které by se daly využít při práci se samoživiteli. Popisuje dvě možnosti „case management“ a „případovou konferenci.“

V praktické části je kvalitativní výzkum založený na polostrukturovaných rozhovorech s odborníky pracujícími v okrese Cheb, kteří se se samoživiteli setkávají. V rozhovorech výzkum zjišťuje, jaká je síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb. V rámci rozhovorů, otázek, které jsou respondentům pokládány jsou zahrnuty všechny části teoretické části, aby výzkum získal více kvalitních informací o okrese Cheb. **Výsledky, které kvalitativní výzkum získal jsou především:**

- **Jednotlivá města okresu Cheb mají svá specifika a specifické problémy, a sice menší města nemají téměř žádnou síť pomoci pro rodiče samoživitele situovanou přímo ve městech. Větší města mají nedostatek zmapovaných oblastí měst a samotného samoživitelství, stejně tak i menší města, týká se to například sex byznysu, kdy je to pro samoživitelky někdy jediná možnost výdělků.**
- **V okrese Cheb je nedostatek bydlení, pracovní místa přizpůsobená samoživitelům, odborníků – lékařů, pediatrů, psychologů, psychiatrů, zubařů...**
- **Hranice s Německem, všichni odcházejí do Německa, odborníci i obyvatelé.**
- **Odborníci se setkávají převážně s nezaměstnanými samoživiteli a ve velké finanční tísní.**
- **Odborníci z okrese Cheb se setkávají nejvíce s matkami samoživitelkami při své práci.**

- **Samoživitelé vyhledávají nejvíce finanční podporu, materiální a potravinovou pomoc, psychologickou a právní pomoc a bydlení.**

Největší přínos bakalářské práce je právě přínos okresu Cheb o povědomí jistých nedostatků v oblasti poskytování pomoci rodičům samoživitelům. Díky výzkumu je přínosem i fakt, že v každém městě je to jiné a má své specifické vlastnosti a problémy. Na které je třeba reagovat. Z pohledu, který jsem si ke konci psaní bakalářské práce vzala je to, že možná **komunitní plánování** není opravdu zaměřené na všechny cílové skupiny. **Mělo by být zaměřeno na rodiče SAMOŽIVITELE ne, jen na matky samoživitelky, ale i na otce. Komunitní plánování, síťování služeb** v jednotlivých městech by mělo **pokrýt veškeré oblasti jak města samotného, tak cílových skupin, kam až sahá cílová skupina, do jakých oblastí.** Například mnoho respondentů uvedlo, že se setkávají i s matkami samoživitelkami, které jako poslední a **jedinou možnost vydělání peněz zvolí prostituci. Tohle není dobrá cesta a obec by tomu měla předejít.**

Respondenti uvádějí návrhy na zlepšení situace rodičů samoživitelů v okrese Cheb. Například:

- **Pobočky služeb, organizací v menších městech, aby nemuseli samoživitelé dojíždět, protože i autobus je pro ně drahý...**
- **Krizové místo, pro samoživitele v krizi.**
- **Vybudovat systém sociální, právní, psychologický, školní, školkový– síť ONLINE, jako poradna, propojení všech služeb a institucí, kterých by se mohla síť pro rodiče samoživitele týkat.**
- **Podporované bydlení i podporované práce.**
- **Z pátrání výzkumu také vyplynulo, že v okrese Cheb schází pro rodiče nějaké prostředí skupinové terapie, podpůrné skupiny nebo tzn. Peers skupiny.**

Cílem bakalářské práce je zmapovat síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb, což se povedlo. Mrzí mě, že okres Cheb čelí mnoha problémům, které ho omezují ve zkvalitnění sítě právě pro rodiče samoživitele, ale i pro ostatní cílové skupiny dokonce i občany okresu. V rámci výzkumu a vlastně v průběhu psaní bakalářské práce jsem si pokládala stále jednu otázku: co okres Cheb potřebuje, aby se síť pomoci pro rodiče

samoživitele rozšířila? Na tuhle otázku jsem odpověděla ve výsledcích výzkumu, díky rozsáhlým odpovědím respondentů a z rozhovoru předsedy Ašského hnutí ANO.

Už předtím jsem nějaké povědomí o problémech a o tom, co by okres Cheb potřeboval věděla, jelikož v něm žiju, už dvacet dva let. V rámci rozhovorů s respondenty, kteří zde také žijí a mají i dlouholetou praxi jsem se dozvěděla, že sdílejí stejný názor na okres Cheb jako já. **Každé město okresu Cheb má svá specifika, specifické problémy. Které ne vždy mají snadná řešení. Všichni jsme se shodli na tom, že v menších městech je nedostatek bytů, pracovních míst, odborníků, jako lékařů, pediatrů, zubařů, psychologů, psychiatrů atd.. Ve větších městech je síť služeb pro rodiče samoživitele téměř dostačující, je to lepší než v minulých letech, ale mohla by se rozrůst. Téma samoživitelství začíná být aktuálním tématem v okrese Cheb a služby se mohou začít rozrůstat. Jedním velkým nedostatkem je atraktivita okresu Cheb pro občany, a právě pro odborníky, kteří odcházejí do Německa za lépe placenými místy.**

Profesně i osobně mi práce dala to, že bych se ráda do budoucna věnovala cílové skupině, protože ne vždy to neúplné rodiny mají lehké. **Práce mi dala možnost popovídat si s mnoha odborníky v okrese Cheb, kteří mají dost podobné názory a pohled na život v okrese Cheb.** I když se například v budoucnu vidím někde v zahraničí, město Aš je a vždycky bude moje rodné město. **Dvacet dva let žiju v okrese Cheb a Karlovarském kraji a mám veliký zájem na tom, aby se zde situace zlepšila a stát, vedení měst se zajímali více o své občany. Poskytli jim kvalitní životní podmínky, aby zde lidé měli možnosti kvalitních pracovních míst, bydlení, kultury a volnočasových aktivit, aby měli kde trávit čas například v pohostinství. Aby obyvatelé okresu Cheb nemuseli “utíkat” do Německa za lepším pracovním ohodnocením a v okrese Cheb jen nepřespávali.**

V závěru bych chtěla uvést, že bakalářská práce mi hodně dala, jak profesně, tak osobně. **Mám po jejím dopsání ještě větší zájem konat tak, aby se situace pro lidi v okrese Cheb zlepšila. Chtěla bych začít ve městě Aš, kde jsem vyrůstala tím, že budu s lokálním hnutím Ano i přes to, že se státní politikou ANO nesympatizují, kandidovat do voleb, abychom společně prosadili návrh daňově zvýhodněného regionu, který věřím, že obohatí město Aš, tak okres Cheb.**

Seznam literatury

1. Agentura pro sociální začleňování: *case management v sociálních službách* [online], 2019. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/oblasti-podpory/socialni-sluzby/case-management-v-socialnich-sluzbach/>
2. BALL, Benjamin, 2014. *Authentic networking: Your guide to building a stress-free and enjoyable networking habit* [online]. 1. [cit. 2022-03-17]. ISBN ISBN 978-87-403-0677-4. Dostupné z: <https://sunsreynat.files.wordpress.com/2014/07/authentic-networking.pdf>
3. BALLNIK, Peter, 2012. *Otcem i po rozvodu*. Portál. ISBN 978-80-262-0150-2.
4. BROWN, Maressa, *Single Moms vs. Single Dads: Examining the Double Standards of Single Parenthood: Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*. Parents [online]. 25. listopad 2019 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.parents.com/parenting/dynamics/single-parenting/single-moms-vs-single-dads-a-look-at-the-double-standards-of-single-parenthood-how-we-can-do-better/>
5. Český statistický úřad: *Ekonomicky aktivní podle pohlaví a odvětví ekonomické činnosti*, 2015, [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xk/ekonomicky_aktivni_podle_pohlavi_a_odvetvi_ekonomicke_cinnosti_cheb
6. Český statistický úřad: *Obyvatelstvo v Karlovarském kraji v 1. čtvrtletí 2019*, 2019, [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-karlovarskeho-kraje-2021>
7. Český statistický úřad: *Sňatky a rozvody* [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/snatky-a-rozvody>
8. Český statistický úřad: *Statistická ročenka Karlovarského kraje*, 2021, [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xk/obyvatelstvo-v-karlovarskem-kraji-v-1-ctvrtleti-2019>
9. Český statistický úřad: *Statistická ročenka Karlovarského kraje*, 2020, [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/21-zdravotnictvi-ccewici61w>
10. Encyclopedia of children health: *Single-parent families* [online]. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <http://www.healthofchildren.com/S/Single-Parent-Families.html>

11. Fertility Smarts: *Single Mother By Choice* [online], 2018. [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.fertilitysmarts.com/definition/1745/single-mother-by-choice-smc>
12. GOJOVÁ, Alice 2007. *Sítě a síťování*, In: Janoušková (ed.), *Metodické a koordinační dovednosti v sociálních službách: Sborník studijních textů pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory pověřené koordinační činností*. (Ostrava. ISBN 978-80-7368-229-3.
13. HENNINK, Monique, Inge HUTTER a Ajay BAILEY, 2020. *Qualitative Research Methods*. SAGE Publications. ISBN 1473903912.
14. HOLEČKOVÁ, Eva, ORNETOVÁ, Olga, BINKOVÁ, Kateřina, 2018, *Výstupy z lokálního a krajského síťování služeb pro děti a rodiny v Karlovarském kraji*, In.: Právo na dětství [online], Karlovy Vary [cit. 2022-03-23]. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/Prezentace_krajsky_seminar_sitovani-KVK.pdf
15. Katalog poskytovatelů sociálních a navazujících služeb města Cheb [online], 2020. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://www.cheb.cz/assets/File.ashx?id_org=5091&id_dokumenty=978608
16. Klub svobodných matek: *na co má nárok svobodná matka – přehled dávek* [online], 2018. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://www.klubsvobodnychmatek.cz/na-co-ma-narok-svobodna-matka-prehled-davek/A_384
17. LHOTÁKOVÁ, Zuzana. *O rozvodech v Česku: Z historie rozvádění* [online]. 1.4.2016 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/38-ne-vsechno-se-paruje-aneb-o-rozvodech-v-cesku/#article-content>
18. MAREK, David. *O rozvodech v Česku: Z historie rozvádění* [online]. 1.4.2016 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/38-ne-vsechno-se-paruje-aneb-o-rozvodech-v-cesku/#article-content>
19. MATOUŠEK, Oldřich, 2003. *Metody a řízení sociální práce* [online]. Portál [cit. 2022-03-21]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/1461435-Metody-a-rizeni-socialni-prace.html>
20. MATOUŠOVÁ, Lenka a ŠAFFKOVÁ Kamila. *Servis vztahů: Case manager: průvodce a partner* [online]. In: [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://servisvztahu.cz/case-manager/>
21. *Městský úřad Aš: Komunitní plán města Aše na období 2022-2023* [online], 2022. Aš [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: https://www.muas.cz/assets/File.ashx?id_org=52&id_dokumenty=239049

22. Městský úřad Aš: *program všichni jsme sousedé* [online], 2020. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.muas.cz/vsichni-jsme-sousedede-komunitni-prace-v-asi/d-239079>
23. Městský úřad Aš: *Teens program* [online], 2020. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: https://www.muas.cz/vismo/dokumenty2.asp?id_org=52&id=238820&n=teens%2Dprogram&p1=25626
24. Návštěva lékaře: *zdravotnické zařízení* [online], 2022. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.navstevalekare.cz/zdravotnicke-zarizeni/karlovarsky-kraj-k302/chebo514.html>
25. Perfect world: *networking* [online]. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://perfect-world.cz/tag/networking/>
26. Právo na dětství: *Sítování* [online]. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: file:///C:/Users/%C5%A0%C3%A1rka%20Koko%C5%99ov%C3%A1/Downloads/Letak_Sitovani_final.pdf
27. Sandra. Žij úspěšně: *tipy co je to networking* [online]. 2020 [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://zijuspesne.cz/5-tipu-co-je-to-networking/>
28. SOBOTKOVÁ, Irena, 2007. *Psychologie rodiny*. 1. Praha: Portál., č.s. 128-129, ISBN 978-80-262-0217-2.
29. Social work licensure: *Professional Networking in Social Work* [online], 2022. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://socialworklicensure.org/resources/social-work-organizations/>
30. *Sociální práce, sociálna práca: Metody sociální práce*, 2021. 21. Brno/Ostrava: Asociace vzdělavatelů v sociální práci, Evropský výzkumný institut sociální práce. ISSN 1213-6204.
31. SOLAŘOVÁ, Mgr. Hana, 2013. *Case management aneb případové konference v praxi* [online]. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: http://www.benepal.cz/files/project_4_file/CASE-MANAGEMENT.PDF
32. Školský portál Karlovarského kraje [online], 2022. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <http://www.kvkskoly.cz/rodicazak/Stranky/seznam-skol.aspx>
33. ŠTĚPÁNKOVÁ, Bc. Veronika, 2012. *Case management v multidisciplinární péči o rodinu s dítětem se zdravotním postižením*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Mgr. Petr Vrzáček.

34. VEJVODOVÁ, Martina, 2009. *PROBLEMATIKA PERIFERNÍCH OBLASTÍ V ČESKÉM POHRANIČÍ – PŘÍKLAD OKRESU CHEB*. Praha. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce RNDr. Pavel Chromý, PhD.
35. Z rozhovoru ze dne 4.3. 2022, předseda Ašského hnutí ANO, Vítězslav Kokoř, osobní sdělení
36. Zákon č.117 ze dne 26. května 1995 *o státní sociální podpoře*. In: zákony pro lidi. §7, [online], [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
37. Zákon č.117 ze dne 26. května 1995 *o státní sociální podpoře*. In: zákony pro lidi. §1, §2, §2a, §30, §17, §19, §24 - §27, §44 - §46, [online], [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117>
38. Zákony č.117 ze dne 31. března 2006 *o pomoci v hmotné nouzi*. In: zákony pro lidi. §2, §9, §24, [online],[cit.2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-111>
39. Zákony č.435 ze dne 23. července 2004 *o zaměstnanosti*. In: zákony pro lidi. §39, [online],[cit.2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-435>
40. Zlaté stránky: *Okres Cheb* [online], 2022. [cit. 2022-03-17]. Dostupné z: <https://www.zlatestranky.cz/firmy/rubrika/Soci%C3%A1ln%C3%AD%20slu%C5%B5by/kraj/Karlovarsk%C3%BD%20kraj/okres/Cheb>

Seznam grafů

- Graf. 1: Graf 4 Český statistický úřad, sňatky a rozvody v České republice, ze zdroje:
<https://www.czso.cz/csu/stoletistatistiky/snatky-a-rozvody>.....14
- Graf. 2: Graf 5 Český statistický úřad, průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnance, ze zdroje:
<https://www.czso.cz/csu/czso/grafy-16nori9um0>.....18
- Graf. 3: Graf 6 Český statistický úřad, podíl nezaměstnaných osob, ze zdroje:
<https://www.czso.cz/csu/czso/grafy-16nori9um0>20

Anotace

Cílem této bakalářské práce je zmapovat síť pomoci v okrese Cheb, která pomáhá rodičům samoživitelům řešit problémy každodenního života.

V teoretické části se bakalářská práce v první kapitole zaměřuje na vysvětlení pojmu samoživitelé. Zaměřuje se, jak na otce, tak na matky, protože genderová vyrovnanost v této problematice je významná. Vysvětluje příčiny vzniku neúplných rodin. Ve druhé kapitole práce uvádí životní podmínky v Karlovarském kraji a okrese Cheb, kde je zahrnuta ekonomika a domácnosti, školská, sociální a zdravotnická zařízení, dále systém sociálního zabezpečení v ČR, programy státní finanční podpory, včetně procesních kroků k jejich vyřízení. Třetí kapitola se věnuje síťování, vysvětlení druhů síťování, profesionálnímu síťování v sociální práci, uvádí zde příklad dobré praxe síťování v sociální práci v okrese Cheb. Dále se zaměřuje na komunitní plánování, jeho principy a priority. Ve čtvrté kapitole se práce věnuje metodám sociální práce, které by se daly využít při práci se samoživiteli. Uvádí dvě možnosti, a sice, „case management“ a „případovou konferenci.“

Praktická část využívá kvalitativní výzkum, který je založený na polostrukturovaných rozhovorech s odborníky pracujícími v okrese Cheb, kteří se se samoživiteli setkávají. V rozhovorech je zjišťováno, jaká je síť pomoci pro rodiče samoživitele v okrese Cheb.

Klíčová slova:

Samoživitelé, otcové samoživitelé, matky samoživitelky, síťování, životní podmínky, systém sociálního zabezpečení v ČR, státní finanční podpora, case management, případová konference

Annotation

This bachelor thesis aims to map the network of help for single parents in the district of Cheb, which helps them solve the problems of their everyday life.

In the theoretical part, the first chapter focuses on explaining the concept of a single parent. It focuses on both fathers and mothers, because gender balance is significant in this issue.. It explains the causes of the formation of one-parent families. The second chapter presents the living conditions in the Karlovy Vary Region and in the Cheb district, including the economy and households, economically active residents, schools, social and medical

facilities, the social security system in the Czech Republic, state financial support programs, including procedural steps to address them. The third chapter is focusing on community planning, it's principles and priorities. The fourth chapter deals with the methods of social work that could be used when working with single parents. It presents two options, namely "case management" and "case conference."

The practical part employs qualitative research, based on semi-structured interviews with experts working in the Cheb district, working with single parents. The interviews, focus on finding out what the network of help for single parents in the Cheb district is like.

Keywords:

Single parents, single fathers, single mothers, networking, living conditions, social security system in the Czech Republic, state financial support, case management, case conference